

HÍRADÓ

XVI. ÉVFOLYAM, 29. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1972. JÚLIUS 15.

Algéria függetlenségének 10. évfordulóját ünnepli

Diszsortüzel nyíltak meg az Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság kikiáltásának 10. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségek. Bumedien elnök, aki immár két éve áll az ország élén, háromórás rádióbeszédet mondott, melyben a többi között leszögezte, hogy Algéria népének áldozatos harcával vívta ki függetlenségét. A függetlenség — mint mondta — akkor vált valósággá, amikor „gazdaságunkat megszabadítottuk az idegen gyámságtól, és irányítását az algériai nép kezébe adtuk”. A feladat a továbbiakban: iparosítás segítségével megteremteni a gazdasági függetlenség szilárd alapjait, és fejleszteni a mezőgazdaságot.

Az arab országokkal kapcsolatban Bumedien kifejtette: „Arab testvéreink harca a mi harcunk, mert az arab területek további megszállva tartása azt jelenti, hogy ez a harc Egyiptomról, Szíriáról és Jordániáról kiterjedhet az arab világ egyéb részeire is. „Izrael célja nem határainak biztosítása, ahogyan állítja, hanem a terjeszkedés. Az arab jogok és Palesztina érvényesítésének egyedüli eszköze a fegyveres harc — a végsőig minden eszközzel és minden területen” — mondta.

Újabb francia nukleáris kísérletek

Michel Debré hadügyminiszter bejelentette, hogy Franciaország folytatja nukleáris robbantási kísérleteit a Csendes-óceánon. Indokolatlannak minősítette a tiltakozásokat, mert — mondta — „ezek a robbantások nem szennyeznek a légréteget”.

A bejelentés azután történt, hogy Stockholmban a nemzetközi környezetvédelmi konferencián elsősorban csendes-óceáni, de más országok részéről is igen heves támadások érték Franciaországot a nukleáris robbantások miatt.

A KNDK és Dél-Korea közös nyilatkozata

Megállapodás az ország egyesítésének alapelveiről

Kim Ir Szen — a Koreai Munkapárt KB főtitkára, a KNDK Minisztertanácsának elnöke — javaslatot tett Korea békés egyesítésére. Ennek a kezdeményezésnek eredményeként Phenjanban és Szöulban tárgyalásokra került sor a KNDK és Dél-Korea hivatalos képviselői között.

A KCNA, a hivatalos koreai hírügynökség jelentése szerint a tárgyalások eredményeként aláírták „Észak és Dél közös nyilatkozatát”.

A nyilatkozat az alábbiakat tartalmazza:

A felek az országegyesítés következő elveiben jutottak megállapodásra: 1. Az egyesítés kérdését külső beavatkozás nélkül, külső erőkre való támaszkodás nélkül, önállóan kell megoldani. 2. Az egyesítést békés úton kell elérni, anélkül, hogy a felek fegyveres erőt alkalmaznának egymás ellen. 3. Az ideológiai, az eszmei és a rendszerbeli különbségektől függetlenül mindenekelőtt arra van szükség, hogy egységes nemzetként törekedjenek a nagy nemzeti konszolidáció megteremtésére.

A felek megállapodtak abban, hogy enyhítik a feszültséget Észak és Dél között, megteremtik a bizalom légkörét, nem rágalmazzák és nem támadják egymást, tartózkodnak a fegyveres provokációktól, és aktív lépéseket tesznek

Szovjet-kubai közös közlemény

Szovjet-kubai közös közleményt adtak ki abból az alkalomból, hogy Fidel Castro, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, Kuba miniszterelnöke, hivatalos, baráti látogatást tett a Szovjetunióban.

Mint a közös közlemény hangsúlyozza: az SZKP, a szovjet nép sokra értékeli a Kubai Kommunista Párt és a kubai nép eredményeit a szocialista társadalom alapjainak lerakásában. A Szovjetunió támogatja Kuba aktív külpolitikáját, amely megfelel az antiimperialista erők összefogása érdekeinek.

A Szovjetunió erélyesen elítéli az Egyesült Államok Kuba ellen irányuló gazdasági és politikai blokádját és a Kubával szemben alkalmazott egyéb ellenséges cselekményeit. A két fél sikraszáll a szilárd és tartós béke biztosításáért a Karib-tenger térségében. A Szovjetunió — mint a közös közlemény hangsúlyozza — megerősítette támogatja Kubának a guantanamói amerikai haditengerészeti támaszpont feltétel nélküli felszámolására vonatkozó követelését.

A Szovjetunó és Kuba megerősítette, hogy megmásíthatatlanul támogatja az indokínai népek harcát az Egyesült Államok agressziója ellen. A Szovjetunió és Kuba kifejezte szolidaritását azzal a harccal, amelyet Vietnam, Laosz és Kambodzsa vív a szabadságáért, a függetlenségéért és a társadalmi haladásért. Állást foglaltak a VDK elleni bombázások megszüntetésére, az Egyesült Államok és szövetségesei összes haderőinek Dél-Vietnamból való teljes és haladéktalan kivonása mellett, a Thieu-rezsimnek nyújtott amerikai támogatás megszüntetése és a párizsi tárgyalások felújítása mellett.

A felek szolidaritásukat nyilvánították a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal, és támogatják a KNDK kormányának az ország békés,

demokratikus egyesítésére vonatkozó javaslatát, és a koreai népek azt a követelését, hogy a külföldi csapatokat vonják ki Korea déli részéből.

A felek úgy vélik, hogy az arab területek Izrael által való megszállása fenntartja a feszültséget a Közel-Keleten, és veszélyezteti az egyetemes békét. Határozottan támogatják az arab népek harcát az izraeli agresszió következményeinek felszámolásáért, az izraeli csapatok kivonásáért az összes megszállt területekről.

A közös közlemény megállapítja: „Az Európában ma végbemenő folyamatok, amelyek döntő mértékben összefüggnek a szocialista államok aktív politikájával, kétségtelesen elősegítik majd a feszültség enyhülését a világ térségeiben is.” „Amennyiben realizálnák a szocialista államoknak az európai biztonsági és együttműködési értekezlet összehívására vonatkozó javaslatát, az újabb fontos lépés lenne az európai pozitív

változások megszilárdításában.”

A Fidel Castro látogatása idején megtartott találkozások és beszélgetések „a mély, kölcsönös megértés és a nézetek egysége, a megbonthatlan barátság, a marxizmus-leninizmus és a szocialista internacionalizmus elveivel való hűség szellemében mentek végbe” — hangsúlyozza a közlemény. A Szovjetunió kifejezte azt a készségét, hogy „a jövőben is sokoldalú segítséget nyújt Kubának a szocialista társadalom építéséhez, az ország védelmi képességeinek erősítéséhez és forradalmi vívmányainak védelméhez”.

Fidel Castro meghívta Leonid Brezsnyevet, az SZKP Központi Bizottságának főtitkárát, Nyikolaj Podgornijt, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Elnökségének elnökét és Alekszej Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökét hivatalos baráti látogatásra Kubába. A meghívást köszönettel elfogadták.

A szovjet-indiai viszony az ázsiai és a világbéke megszilárdításának jelentős tényezője

Nyilatkozat az SZKP és az Indiai KP moszkvai tárgyalásairól

A Szovjetunióban tárgyalásokat folytattak a Szovjetunió Kommunista Pártjának és az Indiai Kommunista Pártnak a képviselői.

Az SZKP küldöttségét Leonid Brezsnyev főtitkár, az IKP küldöttségét pedig Sirpad Amrit Dnag, az országos tanács elnöke vezette.

Az Indiai Kommunista Párt küldöttsége pozitívan értékelte a moszkvai szovjet-amerikai tárgyalások eredményeit, s hangsúlyozta a Szovjetunió hatalmas szerepét az imperializmus elleni küzdelemben, a nemzeti és társadalmi felszabadulásukért küzdő népek támogatásában.

A kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozását követő időszakban az események menete alátámasztotta a nemzetközi helyzetnek a tanácskozáson adott elemzése helyességét, következtetéseinek időszerűségét. A szocialista közösség egyre inkább döntő tényező a világ fejlődésében — hangsúlyozta a nyilatkozat.

A felszabadult országok népei a Szovjetunió és más szocialista országok szilárd támogatásával, valamint a nemzetközi kommunista mozgalom szolidaritásával csapásokat mérnek az imperialista monopóliumokra. Ennek bizonyítéka például a hatalmas külföldi konszernnek teljes vagy részleges államosítása Chilében, Irakban, Libanonban, Szíriában, Algériában, Zambianban és más országokban.

Az SZKP és az IKP határozottan elítéli az amerikaiak indokínai agresszióját, az Egyesült Államoknak a VDK kikötői elleni blokádját, a VDK népgazdasági objektumai, úthálózata és lakott területei elleni bombázások fokozását. Valamennyi békeszerető erővel együtt a két párt követeli az amerikaiak indokínai agressziójának beszüntetését, az amerikaiak és szövetségeseik összes fegyveres erőinek kivonását Vietnamból, Kambodzsból és Laoszból, s annak a jognak a tiszteletben tartását, hogy ezek a népek maguk oldhassák meg saját problémáikat.

Az IKP küldöttsége elégedettséggel értékelt azt a tartós támogatást, amelyet a Szovjetunió nyújt az indokínai nem-

zeti felszabadító mozgalomnak.

A két küldöttség határozottan elítéli Izraelnek az arab népek ellen irányuló szakkadatlan imperialista és cionista agresszióját.

A szovjet-indiai barátság és együttműködés a szocialista állam és egy felszabadult ország közötti egyenjogú nemzetközi kapcsolatok példája. Az 1971 augusztusában megkötött szovjet-indiai szerződés a két ország közötti együttműködés továbbfejlesztésének tartós alapja, az ázsiai és a világbéke megszilárdításának jelentős tényezője.

A küldöttségek kiemelték a jobboldali opportunisták és szélsőséges irányzatok elleni küzdelem jelentőségét. A két párt küldöttsége nagy jelentőséget tulajdonít annak az ideológiai harcnak, amelyet az IKP a tudományos szocializmus talaján vív. Az SZKP elégedettséggel állapítja meg, hogy az IKP jelentős szerepet tölt be a marxizmus-leninizmus és a nemzetközi kommunista mozgalom védelmében, az antimarxista „baloldali” opportunisták elemek támadásaival szemben.

VI. Pál pápa az európai enyhülésről

VI. Pál pápa beszédet mondott a bíborosi kollégium tagjai előtt, amelyben — egyebek között — átfogó értékelést adott a világpolitikai helyzetéről és a belső válságjelenségekkel küzdő katolikus egyház helyzetéről.

Az egyházzal pozitívan értékelt a közelmúltban tartott kínai-amerikai és szovjet-amerikai csúcstalálkozókat. Elismeréssel szólt a szovjet-NSZK és a lengyel-NSZK nemzetközi szerződések ratifikálásáról, a nyugat-beilini négyhatalmi megállapodás aláírásáról, s a Brandt-kormány „keleti politikájáról”, amelyet a Vatikán teljes mértékben támogat. „Most már könnyebben leküzdhetők, kiküszöbölhetők a feszültségek a földrészen közelebb kerültek a megvalósuláshoz az olyan széles távlatú kezdeményezések, mint az európai biztonsági és együttműködési ér-

India és Pakisztán lemondott az erőszak alkalmazásáról

Elvi nyilatkozattal felérő megállapodást írt alá az indiai Simlában Indira Gandhi indiai miniszterelnök és Zulfikar Ali Bhutto pakisztáni elnök.

A megállapodás talán legfontosabb pontja kimondja, hogy a konfliktus alapvető okait, amelyek az elmúlt 25 évben megrontották a két ország kapcsolatát, békés eszközökkel szüntetik meg. A két ázsiai ország vezetői azt is kinyilvánították, hogy mindig tiszteletben fogják tartani a másik országának nemzeti egységét, területi integritását, politikai függetlenségét és szuverenitását. Leszögezték, hogy egyikük sem tesz egyoldalúan lépéseket a fennálló helyzet megváltoztatására, és egymáshoz való viszonyukban lemondanak az erőszakról, illetve a vele való fenyegetésről, és lépéseket tesznek az egymás ellen uszító propaganda megfékezésére.

A nyugati hírügynökségek értékelése szerint India és Pakisztán lerakta a kasmíri konfliktus végleges rendezésének alapköveit azzal, hogy a simlai csúcstalálkozón aláírt megállapodásban kltatásba helyezte a két ország csapatainak kölcsönös visszavonását Kasmír és Jammu nagy területéről a fegyverszüneti vonalnak mögé. A két ország megállapodott abban, hogy véglegesen rendezi a kasmíri

problémát, s folytatja tárgyalásait a tartós béke, az indiai — pakisztáni viszony rendezése, a diplomáciai kapcsolatok helyreállítása és a mintegy 90 000 pakisztáni hadifogoly és internált hazatelepítése érdekében.

Simlából repülőgépen Lahorba érkezve Bhutto megszakitotta útját, és sajtóértekezletet tartott. Kijelentette: a simlai csúcstalálkozón két fő kérdésről volt szó: a csapatok visszavonásáról és a hadifogoly repatriálásáról. Kifejtette, hogy az első problémát sikeresen megoldották, a hadifogolykérdésről azonban homályosan nyilatkozott. Fogalmazása szerint ezt „népi egyetműködéssel fogják megoldani”. Hozzáfűzte: mindaddig nem fog nyugodni, amíg nem telepítik haza a pakisztáni foglyokat.

Bhutto közölte még, hogy összehívja a pakisztáni nemzetgyűlést az egyezmény ratifikálása végett. A ratifikálástól számított 30 napon belül az egyezmény szerint mindkét ország visszavonja csapatait arról a területről, amelyet a decemberi háborúban foglalt el, kivéve Kasmírban, ahol a terület végleges rendezéséig nem állítják vissza a vitatott tűzszüneti vonalat.

Bhutto pakisztáni látogatásra hívta meg Indira Gandhit, hogy számára megfelelő időben folytathassák az eszmecserét.

Gromiko a kétoldalú kapcsolatokról és az európai biztonságról tárgyal Hágában

Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter, aki Hágába érkezett, felkereste hivatalában Barend Biesheuvel miniszterelnököt. Megbeszélésükön tárgyszerű, baráti légkörben áttekintették a szovjet-holland kapcsolatokat és a nemzetközi helyzet néhány időszerű kérdését. Ezután kezdődtek meg a szovjet-holland külügyminiszeri tárgyalások Gromiko és holland kollégája, Schmelzer között.

Megvitták a két ország különböző kapcsolatainak további fejlesztését és véleményét cseréltek időszerű nemzetközi kérdésekről, főleg az európai biztonsággal kapcsolatos problémákról.

Schmelzer külügyminiszter vacsorát adott Gromiko tiszteletére, amelyen mindkét államférfi beszédet mondott.

A holland külügyminiszter hangoztatta, hogy a két ország népei között évszázadok

óta jók a kapcsolatok; a Szovjetunió és Hollandia élénk kereskedelmet folytat egymással, s megvannak a lehetőségek a gazdasági kapcsolatok további elmélyítésére is.

Schmelzer kijelentette: Hollandia részt akar venni az európai biztonsági értekezlet előkészítő tárgyalásain abban a reményben, hogy e tárgyalások az értekezlet összehívására vezetnek.

Gromiko válaszában kifejtette: Az európai enyhülés az a terület, amelyen országaink együttműködhetnek, lépésről lépésre haladva, bővítve a kölcsönös megértést és egyetértést. Az a körülmény, hogy országaink különböző társadalmi rendszerűek, a legutóbbi idők nemzetközi tapasztalatai alapján nem jelent akadályt az ilyen együttműködés kibontakoztatása szempontjából — fejezte be beszédét a szovjet külügyminiszter.

Waldheim és Winzer sajtóértekezlete

Kurt Waldheim, az ENSZ főtitkára, Gemfen sajtókonferenciát tartott. A két német állam ENSZ-felvitelének kérdésével és Winzer NDK-külügyminiszterrel folytatott tanácskozásáról kérdezték elsősorban az újságírók a főtitkárt. Egy kérdésre válaszolva elmondta, Winzer külügyminiszter részletes és áttekinthető képet adott a két német állam helyzetéről, a köztük folyó tárgyalások menetéről. A

két német állam felviteléről úgy nyilatkozott, hogy az szükséges és hasznos lenne, de ez nem a főtitkár hatásköre. Kijelentette, reméli, hogy a két német állam felvitelére mielőbb sor kerül. Ezt követeli az ENSZ egyetemlegességének érdeke.

„Intenzív, tárgyszerű és konstruktív volt a világszervezet főtitkárával folytatott hasznos megbeszélsem” — jelentette ki Otto Winzer, a Német Demokratikus Köztársaság Gemfen tartózkodó külügyminisztere.

Nagy érdeklődés kísérte az NDK külügyminiszterének sajtónyilatkozatát, mert ez volt az első alkalom, hogy az NDK kormányának képviselője az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárával találkozott.

A Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság Európa szívében az előrehaladson munkálkodik az egymással folytatott tárgyalásokon — mondta Winzer. — Az NDK évek hosszú sora óta javaslatokat és kezdeményezéseket tett a két német állam közötti kapcsolatok helyreállítására, és fázisoként máris eredményeket hoztak. Winzer külügyminiszter szerint megérték a feltételei annak, hogy napirendre kerüljön az ENSZ-be való felvétel kérdése, mert mindkét német állam az európai enyhülést és a béke ügyét szolgálja.

Véget ért a francia-nyugatnémet csúcstalálkozó

Bonnban a kétnapos francia-nyugatnémet konzultáció befejeződött. A tanácskozások befejezésül a két delegáció plenáris ülést tartott, Pompidou francia elnök és Brandt nyugatnémet kancellár elnöklétével. Ezt követően Pompidou és Brandt röviden nyilatkozott a kétnapos tanácskozás témáiról és eredményeiről. Brandt azt a véleményét fejezte ki, hogy a két fél igen tartalmas megbeszéléseket folytatott, egész Európa sorsát érintő kérdésekről: az előkészítést alatti levő európai biztonsági és együttműködési értekezletről, a Közös Piac kibővüléséről, valutapolitikai kérdésekről, valamint a nyugat-európai csúcskonferenciáról — amint ő fogalmazta — „szolid előkészítéséről”.

Pompidou szerint a kétnapos tanácskozásokat a nyíltság és az egymás iránti bizalom jellemezte.

Walter Ulbricht fogadta Kína újonnan kinevezett nagykövetét

Walter Ulbricht, az NDK Államtanácsának elnöke megbízólevelének átadása alkalmából fogadta Peng Kuang-veit, a Kínai Népköztársaság újonnan kinevezett rendkívüli meghatalmazott nagykövetét. A fogadáson elhangzott beszédben Walter Ulbricht hangsúlyozta, hogy az NDK törekedni fog arra, hogy Kínával való viszonyát mindkét nép érdekeinek megfelelően fejlessze. Peng Kuang-vei kifejezte azt a szándékát, hogy tovább erősítsék az NDK és Kína népeinek barátságát, és tovább fejlesszék az államközi kapcsolatokat.

CGT—CFDT megállapodás

A lezajlott országos sztrájk, melyben négymillió francia dolgozó vett részt, első pozitív kihatásaként újra megerősödött az akcióegység a két legnagyobb francia szakszervezet között, a CGT és a CFDT között. A két szakszervezeti szövetség vezetői tanácskozásukon megállapodtak abban, hogy közös akciókat indítsanak a dolgozók fő követeléseit és a minimális munkabérek felfelé emelése, a nyugdíjkorhatár leszállítása, a munkakörülmények megjavítása, a munkaidő csökkentése, a szakszervezeti jogok védelme érdekében. Mindkét szakszervezet felhívta tagjait, hogy tartsanak legalább kétórás munkabeszüntéseket, majd pedig közösen rendezzenek országos sztrájkot, hogy még nagyobb nyommatékozt adjanak a minimális munkabérek havi 1000 frankra való felemelésére irányuló követeléseknek.

Hanoi kommentár Nixon sajtóértekezletéről:

Washington kénytelen visszatérni a párizsi tárgyalóasztalhoz

A Nhan Dan, a Vietnami Dolgozók Pártjának lapja „Megtévesztő szavak — makacs magatartás” címmel cikket közölt Nixon amerikai elnök sajtóértekezletéről.

Az amerikai elnök a közvélemény megnyugtatására hosszasan fejtegette olyan részleteket, amelyek nem tartalmazznak semmi újat — állapítja meg a Nhan Dan. — Korábbi sajtóértekezletein gyakran bejelentette, hogy milyen részletekben vonják ki a Dél-Vietnamban állomásozó amerikai csapatokat. Most azonban, amikor elhatározta, hogy a következő két hónapban mindössze tízezer amerikai katonát von ki, vagyis a korábban havonként átlagban kivont létszám egynegyedét, ennek már semmi vonzereje nincs a közvéleményre.

Ezért egyetlen szóval sem említette az újabb csapatkivonást, s csak arra használta fel a sajtókonferenciát, hogy bejelentse az amerikai közvélemény által várt hírt: a párizsi konferencia felújítását. A tényeket úgy tálalta, hogy azt a benyomást keltsék a közvéleményben, mintha a konferencia felújítása az amerikai kezdeményezésnek, az amerikai nemzetközi diplomáciai tevékenység eredményeinek lenne köszönhető, s mint ha arra tudná kényszeríteni az ellenfelet, hogy „építő és komoly tárgyalásokat” folytasson, s remény lenne a konferencia sikerére.

„Ez otromba blöff.” A vietnami fél komoly tárgyalási szándékáról és jóindulatáról tett tanúbizonyítást akkor, amikor előterjesztette ismert hétpontos békejavaslatát. Az amerikai fél nemcsak nem válaszolt a javaslatra, hanem május eleje óta vég nélkül halogatta a konferenciát, „ultimátumot” intézett a VDK-hoz azzal, hogy légitámadásokat követelt el ellene, és el-

aknásította kikötőit — írja a Nhan Dan.

Az amerikai kormányzat kénytelen visszatérni a tárgyalóasztalhoz, mert a háború három hónapja tartó eszkalációjában nem érte el a várt eredményeket, s tekintettel a párizsi konferencia felújítását követelő VDK- és DIFK-delegáció erőyes magatartására. E lépést most jóindulattal és kezdeményező gesztusként, valami „új” dologként igyekeznek feltüntetni, s Nixon az erre vonatkozó bejelentést tette június 29-i sajtókonferenciájának „fénypontjává”.

A lap emlékeztet rá, hogy az amerikai elnök magatartása semmiben sem változott. Továbbra is makacsul ragaszkodik ahhoz, hogy hatalmon tartsa a Thieu-bábrezsimeit, szembe helyezkedik a nemzeti egységkormány megalakításával, változatlanul fenntartja a májusi beszédben foglalt „ultimátumot”, folytatja a VDK elleni légi- és haditengerészeti támadásokat, a VDK partvonalainak blokádját.

„A Nixon-kormányzat kénytelen ismét részt venni a párizsi konferencia munkájában — folytatja a Nhan Dan. — Tudjuk azonban, hogy a konferenciát a világ közvéleményének megnyugtatására és félrevezetésére fogja felhasználni, s ugyanakkor folytatni fogja a háború eszkalálását, erősíti a harcokban részt vevő légierejét és haditengerészetét, és fokozza a hazánk ellen elkövetett bűncselekményeket. Figyelmeztetéssel fordulunk az amerikaiakhoz. Vereségük annál nagyobb lesz, minél jobban eszkalálják a háborút. Elhatározott szándékunk, hogy végrehajtsuk Ho Si Minh elnök végrendeletét. A végsőig, a végső győzelemig harcolunk” — hangsúlyozza befejezésül a Vietnami Dolgozók Pártjának hivatalos lapja.

Lemondott Schiller, az NSZK gazdasági és pénzügyminisztere

Karl Schiller, az NSZK gazdasági és pénzügyminisztere felkereste Brandt kancellárt, akihez már a múlt héten is levelet intézett és megerősítette lemondási szándékát. Brandt javasolta a köztársasági elnöknek a lemondás elfogadását. A gazdasági csúcsminiszterrel együtt távozik Schöllhorn államtitkár is, aki Schillernek bizalmasa volt.

Schiller távozásának kiváltó oka a kormányban az a döntés, amellyel a márka védelmében a nem kívánatos dollár- és fonttökek beáramlása ellen szigorú ellenőrzéses korlátozó intézkedéseket vezetett be a nemzetközi tőkeforgalomban, Bonn-nak ezt az intézkedését az angol font leg-

újabb válsága kényszerítette ki, de Schiller mindvégig azon a véleményen volt, hogy a most bevezetett korlátozások túlságosan messzire vezetnek. Ragaszkodott a piacgazdálkodás normáinak, a liberális gazdaságpolitikai elveknek jobban megfelelő lépésekhez, de ezt a kabinetben leszavazták.

Lemondásának azonban — mely a kormányban meglehetősen politikai károkat okozva, már mintegy tíz napja húzódik — más és mélyebben felfogható okai is vannak. Schiller sok kérdésben szembe került nemcsak minisztertársaival, hanem a szociáldemokrata párt befolyásos köreinek gazdaságpolitikai elképzeléseivel is.

Tanaka Kakuei a japán liberálisok új elnöke

Megtartották a tokiói Hibiya-park kongresszusi termében Japán kormányzó pártjának, a Liberális Demokrata Pártnak 27. rendkívüli országos konvencióját. A konvenció feladata az volt, hogy megválassza Szato Eiszaku pártelnök és miniszterelnök utódát. Szato június 17-én jelentette be, hogy lemond a kettős tisztségéről, amelyet hét éven és nyolc hónapon át töltött be.

A konvenció a Liberális Demokrata Párt 476 parlamenti képviselője és prefektúrai küldötte 282 szavazattal Tanaka Kakuei külkereskedelmi és iparügyi minisztert választotta meg a párt új elnökévé. A második helyezett Fukuda Takeo külügyminiszter 190 szavazatot kapott.

Edward Kennedy a fegyvereladás ellenőrzését követeli

Az amerikai szenátus jogügyi bizottságában Edward Kennedy szenátor kijelentette, hogy a löfegyverek által okozott merényleteknek csak akkor lehet véget vetni, ha szigorúan ellenőrzik a fegyverek eladását. A szenátor Nixon elnök szemére vetette, hogy figyelmen kívül hagyja az ellenőrzés problémáját.

Kennedy szenátor egyetemesen támogatta Emanuel Cellernek, a jogügyi bizottság elnökének törvényjavaslatát, amely megtiltana puskák, pisztolyok eladását magánzemélyeknek és követeli, hogy vegyék nyilvántartásba a fegyvereket.

A szenátus jogügyi bizottsága végül is 12 szavazattal 2 ellenében elfogadta a bizonyos fajta fegyverek előállításának, behozatalának és eladásának megtiltását célzó törvénytervezetet.

Szociálpolitikai intézkedések az NDK-ban

Július 1-én életbe léptek azok a szociálpolitikai intézkedések, amelyeket a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága április 27-i ülésén határozatban rögzített.

A többgyermekes dolgozó anyák heti munkaidejét 40 órára csökkentik, s egyben növelik évi szabadságukat. A szülési segélyt 1000 márkára emelik. Anyagi támogatást kapnak az új házások, az egyedülálló anyák, továbbá a gyermekes egyetemi hallgató nők.

A Központi Bizottság határozata alapján a jövőben még fokozottabb gondot fordítanak a munkások és a termelőszövetkezeti parasztok lakásvizonyainak javítására. Az újonnan felépített állami lakásoknak legalább 60 százalékát munkások kapják.

Lemondott a francia miniszterelnök Pierre Messmer az új kormányfő

Az AFP gyorsírásban jelentette, hogy Jacques Chaban-Delmas francia miniszterelnök lemondott. Pompidou államfő megköszönte első miniszterének hároméves szolgálatait, és a lemondást elfogadta.

A hír a közelmúlt belpolitikai fejlemények nyomán várható volt, mégis meglepésként robbant. Legfőbb kisebbségű kormányalakításra számítottak az egymást követő botrányok és válságok elcsitítására. Úgy tűnt, a kormányfő a helyén marad, néhány minisztert és államtitkárt cserélnek ki.

Pompidou elnök Pierre Messmert nevezte ki kormányfővé. Messmer az eddigi kormányban a tengerentúli megyék és területek minisztere volt, ami tekintettel Franciaország elsőrendű fontosságú minősített afrikai és csendes-óceáni politikájára, jelentős tárcának számított. Az új kormányfő eredetileg De Gaulle idején töltött be kulcs szerepet nemzetvédelmi miniszterként, a francia „nemzeti atomerő” kiépítőjeként.

Amikor az 1969-es, balul sikerült népszavazást követően De Gaulle teljesen visszavonult a politikai ügyektől, Messmert André Malraux-val és néhány más politikussal együtt nem vállalt semmiféle közéleti szerepet. Annak ide-

jén ezt úgy minősítették, mint bizonyos fajta bizalmatlanságot Pompidou túlságosan „jobbra nyitó” politikájával szemben. Később, amikor bezonyosodott, hogy De Gaulle utóda az elvekben nem adta föl a tábornok vonalát, Messmer belépett Chaban-Delmas kormányába, ami mintegy megerősítést adott a De Gaulle-ista folyamatosságnak. Legutóbb pedig, De Gaulle tábornok 1940. június 18-i ellenállási felhívásának évfordulóján Pompidou esküt tett az életmű követésére, és ez előrevetítette, hogy a kormány élére is „tisztá De Gaulle-ista” politikus várható, ami Messmer kinevezésével be is következett.

A változáshoz megjegyzésként kíváncsiak, hogy Franciaországban az V. Köztársaság alkotmánya a miniszterelnöknek csupán végrehajtó hatalmat ad, a politika irányának meghatározása és a kezdeményezések az államfő hatáskörébe tartoznak. Ezért a személyi változás nem jelent az eddigi követett politika semmilyen módosulását, csak azt nem tekintjük hátrahagyottnak, hogy Pompidou határozottan egyértelmű De Gaulle-ista nyilatkozatait egy „ortodox De Gaulle-ista” miniszterelnök kinevezése követte.

A népi erők támadása Saigon közelében

A dél-vietnami népi felszabadító erők támadásba lendültek Saigontól alig száz kilométerrel észak-nyugatra, Tay Ninh tartományban. A népi erők offenzívájának felértékelésére akciójába léptek az amerikai harci repülőgépek. A saigoni amerikai parancsnokság beismerte, hogy B-52-es óriás bombázók több hullámban bombázták a tartomány felszabadított területeit. A hazafias erők tavaszi offenzívájának kezdete óta most fenyegeti a legközelebbi veszély Saigon fővárost.

Dél-Vietnam északi frontján, az ország két legészakibb tartományában — Quang Triben és Thua Thienben — heves fegyveres összecsapások voltak.

A népi erők rakétái és tüzérségi lövedékei csapódtak be a valamivel délebbre levő Hué, egykori császárváros katonai célpontjaiba.

A vietnami ellenségeskedések már befejeződhetnek volna, ha az amerikai elnök komolyan válaszolt volna a DIFK hétpontos békejavaslatára — mondotta Nguyen Huu Tho, a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front Központi Bizottságának elnöke az AFP hanoi tudósítójának adott nyilatkozatában.

„Harcolnak az a célja — fűzte hozzá —, hogy az Egyesült Államok tartsa tiszteletben alapvető nemzeti jogainkat, és önrendelkezési jogunkat. Dél-Vietnam lakossága e cél megvalósításáért folytatja

három fronton, katonai, politikai és diplomáciai fronton a harcot. Biztos, hogy mielőtt az Egyesült Államok véget vet támadó háborújának, a háború vietnamiizálása politikájának és a dél-vietnami amerikai elkötelezettségnek, a nemzeti egységkormány megalakulásával, amelynek három összetevője lesz, azonnal helyreáll a béke.”

„A független és semleges Dél-Vietnam — fűzte hozzá —, a békek egymás mellett élését elvnek alapján politikai és gazdasági kapcsolatokat fog fenntartani minden országgal, tekintet nélkül annak politikai és társadalmi rendszerére, így az Amerikai Egyesült Államokkal is.

— Így nyitva áll az út az Egyesült Államok előtt, hogy tisztességes, s hosszú távon vietnami, indoknai és délkelet-ázsiai érdekeinek megfelelően kijusson a vietnami zsákutcából.”

A DNFF KB elnöke alá-

hívta, hogy a kormány a nemzeti egyetértést hön öhajító dél-vietnami lakosság törekvéseit és a jelenlegi dél-vietnami politikai realitást tükröznie, s összetételében önmagában rácafolna Nixonnak arra a hazug állítására, hogy kommunista rezsimet akarnak rátukmálni Dél-Vietnamra.

Az egyházak világtanácsa felhívásban sürgette biztosításnak számára 300 000 dollárt, hogy gyógyszereket vásárolhasson a VDK részére.

Az új olasz kormány bemutatkozott a parlamentben

A jobboldali fordulatot képviselő új olasz kormány bemutatkozott a parlamentben: Andreotti miniszterelnök megtartotta programbeszédét mindkét házban.

Andreotti beszédében, kormányának összetételére utalva, a Szocialista Pártra hárította a felelősséget azért a szakításért, amely az ország politikai vezetésében bekövetkezett, és a fordulatot, amelyet a centrista kabinet a liberálisok kormányba lépésével képvisel, igyekezett az egyetlen lehetséges megoldásként feltüntetni pártja, a DC részéről. Hangoztatta az új kormány éles szembenállását a kommunizmus eszméivel és az OKP-val. Majd hangsúlyozta „antifasiszta elkötelezettségét” is.

A konkrét tennivalókat illetően hathatós intézkedéseket ígért a közrend megszüntetésére (az illegális fegyveres

szervezetek felszámolásával, a büntetőtörvénykönyv megszigorításával), és a válsággal küzdő gazdasági élet fellendítésére.

A miniszterelnök bejelentett egy sor társadalmi reformot, amelynek megvalósítása a centrista kormány tervei között szerepel.

A centrista kormány külpolitikáját vizsgálva, Andreotti hangoztatta Olaszország NATO-elkötelezettségét. Egyúttal kiemelte azt is, hogy Itália tevékenyen hozzá kíván járulni a nemzetközi béke és biztonság megszüntetéséhez, így az európai biztonsági értekezlet minél jobb előkészítéséhez. Kiemelten hangsúlyozta Andreotti kormányának arra irányuló szándékát, hogy elmélyítse, szorosabbra tegye kapcsolatát a Szovjetunióval és a szocialista országokkal, hogy hozzájáruljon a kelet-nyugati párbeszéd folytatásához.

VILÁGHÍRADÓ

Lépések a béke felé

Ha Indira Gandhi és Bhutto simlai találkozájáról csupán egy rövid közleményt hoztak volna nyilvánosságra, hogy a két vezető találkozott és kezét fogott egymással, már az is eredmény lenne huszonöt évi szembenállás után. Igaz, hogy e huszonöt évben történt már néhány kísérlet a megbékélésre, legutóbb 1966-ban Taskentben, de az ott kötött megállapodásban legfeljebb tüszünetről volt szó, békéről és barátságról nem. Ehhez mérten az, hogy most India és Pakisztán béke- és barátsági egyezményt kötött, még akkor is nagy szó, ha ez a megállapodás kevés kézzelfogható tartalmat, s megkezdte a legégetőbb kérdéseket.

India számára a legfontosabb kérdés a kasmíri béke. Az, hogy Pakisztán ismerje el az 1966-os, illetve 1971-es tüszüneti vonalat nemzetközi

határnak, s mondjon le arról, hogy Kasmírt Pakisztán részének tekinti. Indiának az az elvi álláspontja, hogy miután Kasmír India függetlenné válása és Pakisztán megalakulása után Indiához csatlakozott, indiai terület. India hajlandó azonban arról tárgyalni, hogy az évek óta pakisztáni megszállás alatt levő kasmíri részek Pakisztánban maradjanak, ha Pakisztán ezt a kérdést egyszer s mindenkorra lezártnak tekinti. A pakisztáni kormány azonban ezt a lépést — feltehetően belpolitikai okok miatt —, úgy látszik, nem merte megtenni.

Pakisztán számára a leglényegesebb a Bengáliában foglyul esett csaknem százezer katonájának szabadon bocsátása. India — mint ezt Indira Gandhi a Népszabadságnak adott nyilatkozatában is hangsúlyozta — csak abban az

esetben hajlandó a hadifoglyokat szabadon bocsátani, ha biztosítottak látja, hogy egy békes Pakisztánba térnek vissza. Azt is kijelentette Indira Gandhi, nem is egy ízben, hogy a hadifoglyok az egyesült indiai-bengáliai parancsnokságnak adták meg magukat, tehát India nem tárgyalhat egymaga szabadon bocsátásukról. Bengália viszont mindaddig nem vehet részt az erről szóló megbeszélésekben, amíg Pakisztán el nem ismeri.

Simlában nem oldották meg ezeket a kérdéseket, csupán lépéseket tettek a megoldás felé — de jelentős lépéseket. Megállapodtak a kereskedelem, a közlekedési kapcsolatok, a gazdasági együttműködés felújításában, ami 1965 óta szünetel. Felújítják a postai és a táviró-összeköttetést, lehetővé teszik a polgári személyek kölcsönös látogatását. Tehát megkötötték mindazokat a megállapodásokat, amelyeket Sasztri és Ayub Khan az 1965-ös háború után nem kötött meg.

De tovább is mentek ennél. Leszögezték, hogy tiszteletben

tartják egymás szuverenitását, lemondanak az erőszakról s az azzal való fenyegetéssről, és megfékezik az egymással szembeni ellenséges propagandát.

Az igazi kérdés persze az, mi válik mindebből valóra. Az, hogy mindkét ország visszavonja csapatait az elmúlt háborúban elfoglalt nyugati területekről — ami azt jelenti, hogy az indiaiak néhány ezer négyzetkilométernyi pakisztáni területet, s a pakisztániak néhány száz négyzetkilométernyi indiai földet kiürítenek — jó jel. A fő kérdés azonban változatlanul Kasmír, amelyre ez a megállapodás nem vonatkozik, s amelynek státusza továbbra is rendezetlen marad, bár mindkét fél kötelezte magát, hogy elfogadja a jelenlegi tüszüneti vonalat, és nem tesz kísérletet annak egyoldalú megváltoztatására. Ha Bhutto elhatározta lépést tesz majd a kasmíri elismerés felé, ha Pakisztán elismeri Bengáliát, és a hadifoglyok ezt követően hazatérnek, akkor koronázza majd valóban siker a simlai erőfeszítéseket.

A fegyelem mint a nevelés feltétele és eredménye

E probléma megértéséhez mindenekelőtt az szükséges, hogy tisztazzuk, mit értünk a fegyelem fogalmán. A Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint a fegyelem azoknak az írott vagy íratlan szabályoknak, rendelkezéseknek a megtartása, szempontoknak a figyelembevételére, amelyek valamely közösség vagy szervezet eredményes működését irányítják, biztosítják. — E meghatározás világosan rámutat a fegyelem kettős jellegére. Egyrészt, hogy valamely szervezet, közösség eredményes tevékenysége, működése csak megfelelő fegyelemmel biztosítható, másrészt, hogy a fegyelem tudatosítást is jelent; hiszen ahhoz, hogy valamely közösség, szervezet eredményesen tevékenykedjék, ismerni kell és figyelembe kell venni az írott és íratlan szabályokat.

Az emberi élet feltételei egyrészt biológiaiak, másrészt társadalmiak. Biológiai feltétel: megfelelő hőmérséklet, levegő és víz. Társadalmi feltétel:

az együttélési szabályok,

erkölcsi, normák. Az életben sehol sem lehet semmiféle tevékenységet kifejezni fegyelem nélkül.

Az ember a létfenntartásához szükséges javakat különböző üzemekben állítja elő. Ha valaki belép egy üzembe, s ott munkát vállal, alá kell vetnie magát az ott érvényes együttélési szabályoknak, szokásoknak, munkafeltételeknek, munkarendnek. Belépéskor ismertetik vele az üzem rendjét, a munkafeltételeket — technikai és technológiai — követelményeket stb. Egy zenekar tagjai számára a karmester határozza meg a játszandó zeneszámot, intésére kezd, vezénylete alatt játszik a zenekar, illetve fejezi be tevékenységét. Vagyis a zenekar tagjai megtartják a zenekarban érvényes követelményeket, együttműködési szabályokat.

A fegyelem érvényesülése, vagyis az együttélési és együttműködési szabályok betartása nélkül nem létezhetne élet, zűrzavar, anarchia uralkodna az emberek között.

Mivel az emberi tevékenység lehetetlen fegyelem nélkül, a fegyelem pedig az együttélési, együttműködési szabályok, normák tudatos megtartását jelenti, minden társadalmi rend — így a szocialista társadalom is — igen nagy gondot fordított és fordít az állampolgári fegyelem kialakítására. Az állampolgári fegyelem kialakítása törvények, szabályok, illetve nevelés által érhető el.

Mit jelent az

állampolgári fegyelemre nevelés?

Jelelti egyrészt a társadalmi együttélési szabályainak megismertetését, másrészt olyan erkölcsi tulajdonságok kialakítását, megszilárdítását, amelyek lehetővé teszik a társadalmi együttélési szabályok megtartását, tudatos alkalmazását. A társadalmi együttélési szabályok megtartása azt jelenti, hogy eleget kell tenni társadalmi kötelességeinknek, törvényeinknek. Ez megköveteli, hogy az ember saját érdekeit, vágyait, kívánságait képes legyen összeegyeztetni embertársai vágyaival, kívánságaival, érdekeivel. Ezért olyan tulajdonságokkal kell rendelkeznie, hogy képes legyen bizonyos dolgokról lemondani is. Ez a tulajdonság az akaraterő és önfegyelem. Az állampolgári nevelés tehát az egyén akaraterőjének fejlesztését, szilárdítását is jelenti.

Az akaraterő az embernek az a tulajdonsága, amely képessé teszi arra, hogy akarata társadalmi kötelességei teljesítése érdekében, határozottan,

céltudatosan érvényesítse, megvalósítsa.

Az önfegyelem az embernek az a tulajdonsága, amelynek révén valaki fegyelmezi tudja magát, cselekvését, működését.

A büntetés-végrehajtási intézetekben szabadságvesztés-büntetést töltő emberek egy részének alapvető problémája az akaraterő, az önfegyelem gyengesége, hiánya, hiszen éppen

azért követtek el bűncselekményt,

mert nem voltak képesek bizonyos dolgokról lemondani, saját vágyaikat, kívánságaikat nem tudták környezetük, a társadalom érdekeivel egyeztetni. Ennek következtében pl. nem tudtak úrrá lenni italozási vagy száguldási — gyors-hajtási — szenvedélyeiken, s veszélyeztették saját és embertársaik életét, testi épségét. Mások önző hajlamaikon nem képesek uralkodni, egyéni érdekeiket, kívánságaikat teljesítését mások rovására, kárára is kielégítették, s ezért loptak meg embertársaikat vagy a társadalmi tulajdonát.

Az állampolgári fegyelem — önfegyelem — társadalmi igény, az állampolgári kötelességek, a társadalom együttélési szabályai betartásának nélkülözhetetlen előfeltétele.

A szabadságvesztés-büntetést töltő személyek ilyen irányú nevelése is társadalmi igény. Egyrészt, mert büntetésük töltésének ideje alatt is tagjai a társadalomnak, másrészt mivel büntetésük letöltése után visszakerülnek a szabad emberek körébe, és a társadalom megváltozott embert, kötelességteljesítő állampolgárt vár vissza.

Mindezekből következik, hogy az elítéltek nevelésében alapvető feladat az akaraterő és önfegyelem formálása, alakítása, szilárdítása.

A büntetés-végrehajtási intézetekben a társadalmi igényeket, a társadalmi együttélési szabályokat az elítéltekkel szemben támasztott követelmények — napirend, magatartási szabályok — alkotják. Ebből két dolog következik. Egyik, hogy míg a társadalom erkölcsi normái, szokásai, az együttélés számos követelménye íratlan szabályként él az emberek között, pl. a magatartásra, udvariasságra, az egymás közötti érintkezésre stb. vonatkozóan, s ezek megszégyesülése erkölcsi rosszallást, helytelenítést von maga után, addig a bv-intézetekben az elítéltek elé állított követelmények írott szabályként jelentkeznek, s

megszegésük komolyabb következményekkel jár.

A másik, hogy az elítéltek elé állított követelményeknek szoros kapcsolatban kell lenniük a társadalmi követelményekkel, igényekkel.

Bár a bv-intézetekben az elítéltek minden tevékenységét szigorúan ellenőrzik, nagy gondot fordítanak azonban arra, hogy a kötelesség teljesítése ne az ellenőrzés, a felelősségre vonástól való félelem következménye legyen.

A bv-intézetben folyó nevelés célja az, hogy a szabadulás idejére felkészítse az elítélteket arra, hogy a szabad életben teljesítse a társadalom igényeit, követelményeit.

Ezt pedig csak akkor képes valaki teljesíteni, ha a bv-intézetben tevékenységét nem a felelősségre vonástól való félelem, hanem a kötelesség tudatos teljesítése, szükségességének felismerése hatja át. Hiszen szabadulás után a szabadult nincs olyan szoros ellenőrzés alatt, mint a bv-intézetben, s az embernek tár-

sadalmi kötelezettségeit tudatosan, fegyelmezetten kell teljesítenie.

A bv-intézetek követelményei, a magatartási szabályok szoros kapcsolatban állnak a társadalmi együttélési követelményekkel; pl. a magatartási szabályok meghatározzák az elítélteknek a bv személyi állományával és egymással kapcsolatos magatartását.

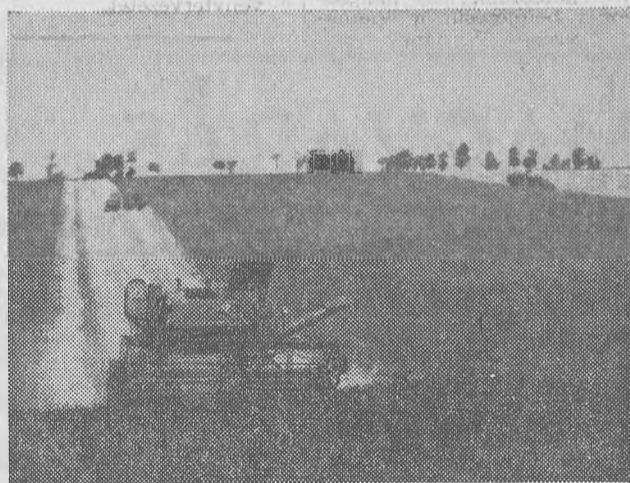
E szabályok betartása

során olyan szokások alakulnak ki az emberben, amelyek már a társadalmi együttélés követelményei, mint pl. egymás személyének, munkájának tisztelete és megbecsülése, egymás segítése és támogatása, a bírálat és önbírálat gyakorlati alkalmazása, a hibák, hiányosságok felvetése, s az ellenük folyó harc stb.

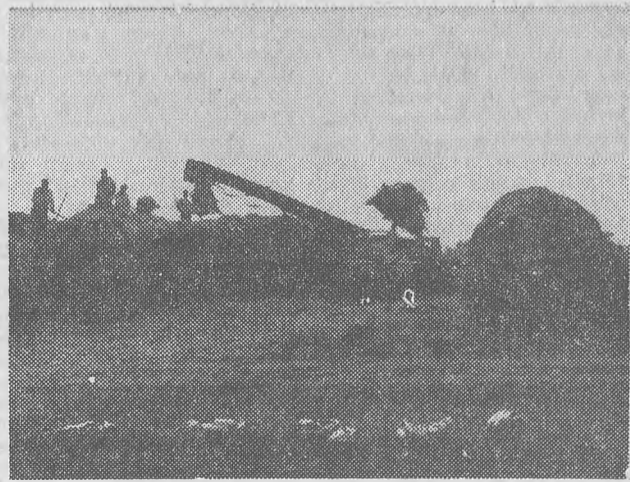
Mindezek alapján le kell vonni azt a következtetést, hogy a bv-intézet szabályaihoz, követelményeihez való alkalmazkodás, vagyis azok teljesítése nemcsak a bv-intézetnek, mint szervezetnek, s az elítéltek közösségének a tevékenységét biztosítja, hanem olyan tulajdonságokat is kialakítanak az elítéltekben — akaraterő, önfegyelem —, amelyek képessé és alkalmassá teszik őket arra, hogy szabadulásuk után a társadalom igényét, azaz az együttélési szabályok megtartását is biztosítsák. Így válik a fegyelem nemcsak a nevelés feltételévé, hanem a nevelés eredményévé is.

Dr. H. I.

Aratnak Pálhalmán

Szerte az országban érik a gabona. A dús kalászosokat lágyan ringatja a júliusi szellő. Indulhatnak az ország kenyerének betakarítására a gépek. A hatalmas kombájnosok motorzúgásától hangos a pálhalmi határ is. Elérkezett az a perc, amely évszázadok óta a mezőgazdaság egyik legnagyobb ünnepe, az aratás kezdete. Persze a nap izzó sugara, de a verejtékező kombájnosok szeme csillog az örömtől, a meghatódottságtól. Jól felszerelt hadsereghez lehet hasonlítani a betakarításban résztvevőket. Óramű pontossággal, tervszerűen dolgoznak. Nem

véletlenül, hiszen hosszú hónapok óta készítették fel gépeiket erre a nagy eseményre. A betakarításnál minden perc kiesés súlyos károkat okozhat, éppen ezért a legnagyobb gondossággal, alaposággal, szinte csavartól csavarrig vizsgálták át a gépeket. Az aratásban résztvevők megígérték, hogy mindent megtesznek a szemvesztés csökkentésére, a betakarítás mielőbbi befejezéséért. Nemcsak a kombájnosok adták erre a szavukat, hanem a szállítóktól a magtisztítókon keresztül a vízszállítóig mindenkit, akire ezekben a hetekben különösen nehéz munka hárul.

— zimm —

Idősek és fiatalok

— Lelkibeteg lett szegény, amikor letartóztatták. Attól félek, hogy az apja most mindent megad neki. A nagyfiammal nincs semmi baj: az egyetemen jól vizsgázik, rendes, szolid gyerek. Csak a kisebbiket féltém. Másodéves ipari tanuló, és ott akarja hagyni, pedig jövőre már géplakatos szakmunkás lenne... Most is azt írta, hogy a haza már a fülét is eltakarja, egészen modern srác már... Irok neki, hogy ne járjon ilyen hajjal. Milyen szegény, mit mondanak róla! Remélem, nemsokára beszélhetek is vele...

Az asszony, aki sírva panaszkodta, hogy kisfia milyen hosszú haját hord, emberölésért tölti tízéves szabadságvesztés-büntetését. — Mégis, itt is, elsősorban családanya — minden gondolata a családjáé.

— Az idősebbek komolyak. Őket, csak a családjuk érdekli. A fiatalokat inkább a zene, a szórakozás, az öltözködés. Lustábbak is, mint az öregek, kényelmesebbek, nem szeretnek reggel felkelni. Szívesebben lustálkodnának. Kezdetben nagyon nehéz volt velük: csúnyán beszéltek, őszszférhetetlenek voltak.

Ma már más a helyzet.

A tizenhét éves zárkában nyolc-tíz az, aki fiatalnak számít; a legidősebb asszony ötvenhárom éves, a legfiatalabb huszonéves. Alkalmazkodtak hozzánk a fiatalok. Udvariassabbak: a mosdónál előreengedik az öregeket, az ebédosztásnál sem tülekednek.

A zárka felelőse elégedett „fiataljaival”. Ismeri őket, s ismeri a „generációs problémát” is: negyedik szabadságvesztés-büntetését tölti most.

A fiatal és idős közti határ a bv-intézetben eltolódik, nem azonos a „kintivel”: egy harminckét éves nő még a fiatalok közé tartozik, s egy harminc- és negyvenéves között is lehet már nemzedéki ellentét. (Ez adódik abból is, hogy az alsó határ — átlagosan — húsz-huszonkét év, a felső ötven-ötvenkettő.) A huszonnyolc éves elvált asszony — természetesen — a fiatalok közé sorolja magát.

— Szívesen beszélgetek idősebbekkel. A zárkában és a varrodában is velük vagyok jobb viszonyban. Talán azért, mert amin keresztülmentem, hozzájuk öregítet... Persze, ezt csak érzem. A fiatalok zajosabbak. Én is az vagyok:

most lesz a fegyelmi tárgyalásom.

Énekeltem. Az időseket inkább a családjuk érdekli, mesélnek a gyerekeikről; arról, hogy az ő nagyfiúk milyen egyszerű ember, hogy a lányuk milyen szép. S felruhazzák őket minden szép tulajdonsággal, sőt még egyetem diplomával is... Nekem nincs családom. Legfeljebb halgathatom őket. De vannak fiatalok, akik meg sem hallgatják. Egymásnak mesélik, hogy mi volt, mielőtt idekerültek volna, hová s kivel jártak, meg mi lesz, ha szabadulnak. Ami komolyabb ellentét: az idősek tisztességesebben tartják magukat.

Az elkülönítés alapja egyrészt az elkövetett bűncselekmény, másrészt az életkor. A kettőt azonban nem lehet mindig összeegyeztetni — így kerülnek össze a fiatalok az idősebbekkel. De ez nem káros: az idősebbek bizonyos fékező erőt jelentenek. A fiatalok nehezebben illeszkednek be a szigorú rendbe; ebben az idősebbek megfontoltsága, életkorukból adódó higgadt-sága sokat segít.

A súrlódások — bármilyen közösségekben — szinte elkerülhetetlenek. A „nemzedékek” együttélését azonban itt nemcsak morális szabályok, íratlan törvények irányítják. A magatartási normákat szabályzat írja elő, s ezek megszegésével szemben szigorúan lépnek fel. — Könnyebb így? Nehezebb? Az egyén számára feltétlenül nehezebb: a valós korlátok mellett, magatartás- és cselekvéskorlátok is állják útját. Életüknek szinte minden percét, tevékenységük rendjét előírások szabályozzák. A közösségnek viszont könnyebb így. A bv-intézetekbe — a zárkákba is — nem a jó alkalmazkodó képességű, a társadalmi együttélés szabályait belső szükségletből betartó emberek kerülnek. Együttélésük szabályozását — s ennek az intézet rendjébe való illeszkedését — nem bízhatjuk rájuk.

Ők ebből egyszer már megbuktak

És még egy nagyon nyomós érv szól az elítéltek életrendjének, idejének szabályozása, pontos beosztása mellett: kis helyen összezárva élni — még hozzá huzamosabb ideig —, csak a legnagyobb rendben és fegyelemben lehet. Ez pedig elsősorban az ő érdeküket szolgálja.

★

Az idősebb asszony sírva beszélt arról, hogy tizenhét éves fia megnősöztette a háját. Jobban foglalkoztatja, mint saját sorsa, jobban elkerüli, mint az, hogy még évekkel kell börtönben töltenie. — Neki, csak két gyereke van. Az egyik fiatalasszonynak, akiről felvételeket készítettünk, hat. Ő azért könyörgött a nevelőnőnek, hogy két hónapos copfját ne kelljen hátra-túrnia a kendőbe...

B. J.

Még néhány óra...

MÉG NÉHÁNY ÓRA, és Speingler János elbúcsúzhat Baracskától. Már civilben várja az ebéd utáni egy órát. Kérdés nélkül mondja a nevelői szobában:

— Nagyon örülök, hogy a korai szabadulás lehetőségét megkaptam. Azt hiszem, ez is a munkám és magatartásom eredménye.

— Mi még ezenkívül?

— A harmad elsősorban... Csak sütné már a nap!

— Miért?

— Mert úgy beszéltem meg a feleségemmel, ha jó idő lesz, motorral jönnek értem, ha esik, az állomáson találkozunk. Csak jobb lenne a motor. Korábban hazaérnék. Nem kellene a vonatra várni.

— Nem volt elég a motorozásból? Ha jól tudjuk, motoros balesetért kapta az egy év két hónapot.

— Gázoltam. Egy idős férfit ütöttem el a Váci úton. A kórházba szállítás után meghalt.

— Hogyan történt?

— Ha tiszta az út a motoros előtt, hajt. Én is „léptem”. Ki gondolt volna arra, hogy az egyik fa mögül majd elébem ugrik valaki. A kabátját kapta el a motor. Az öreg ott maradt, én pedig vagy negyven métert csúsztam. Nem lett komolyabb bajom. Akkor az öregem sem látszott, hogy életveszélyes a gázolás.

— Ivott valamit, mielőtt motorra ült?

— Nem, semmit.

— És az öreg?

— Állítólag igen. Mindegy, én követtem el szabálytalanságot. A megengedettnél nagyobb sebességgel mentem. Ezért kaptam egy év két hónapot.

— Ha kisüt a nap, és motorral jön a sógora, maga is vezet?

— **ELEG VOLT A MOTOROZÁSból.** Nagyon bennem él még a baleset emléke. Ma-

gyarázhatok magamnak bármilyen, felelős vagyok egy ember életéért. Akkor sem ülök egyhamar motorra, ha a szakmámhoz fontos volna. Vízvezeték szerelő vagyok, gyorsan kell jánom a várost.

— Okozott-e családi nézeteltérést a szabadságvesztés-büntetés?

— Minden úgy maradt közöttünk és a feleségem között, ahogyan volt. A fiamat valamennyi beszélőre elhozta. Nem hiszem, hogy volt szabadulási Baracskán, aki annyi levelet vitt volna haza, amennyit én. Mindennap kaphattam és írhattam levelet, ha akartam. Mindennap nem írtam, de majdnem mindennap kaptam a feleségemtől annak ellenére is, hogy két órát beszélgethettünk, ha eljöttek.

— **HARMADOT KAPOTT, NAGY JUTALOM.** Előtte részesült-e dícséretben, illetve kapott-e jutalmat?

— Volt egy parancsnoki dícséretem, és egyszer kaptam hat nap eltávoztást. A harmadik jutalom, ha szabad ezt is mondanom, a korábbi szabadulás. Nekem még nem volt dolgom a rendőrséggel, és bizony abban, hogy ezután sem lesz. Bár a Baracskán töltött hónapok miatt nem panaszkodhatok, mint szakembert és fegyelmeztet embert mindenki szeretett, mégis emlékezetes marad a szabadságvesztés-büntetés.

Nehezen várom, hogy hazamehessek. Továbbra is a szakmában maradok. Munkahelyem már van, a motort pedig, amilyen gyorsan lehet, eladom. Majd járok villamossal vagy autóbusszal.

— Nehéz kivárni még ezt a néhány órát?

— Már nem. Az eddig töltött hónapok voltak nehezek. Az első időszak. Amikor mindig arra gondoltam, de soká lesz vége...

— cs —

Szigorított börtönből - fegyházba

SÁNDORHÁZA

Márfi Gyula tiltott határ-átlépési kísérletért kapott egy év szabadságvesztés ítéletet. Később társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett lopásért vonta felelősségre a bíróság. Ítélete: első fokon két és fél év. Állampusztán találkozunk vele. Nem véletlenül.

Szandai János házközösségben elkövetett lopásért és közveszélyes munkakerülésért kapott két év tiz hónapot. Szabadságvesztés-büntetését ugyancsak Állampusztán tölti.

A múltkoriban együtt álltak a Kalocsai Járásbíróság büntető tanácsa előtt, egy

börtönbe zárták, rendesen kell dolgozni?

— Ami történt, megtörtént. — Igen, ez befejezett tény. — Mivel foglalkoznak a szülei?

— Nem sokat tudok róluk. Nincs kapcsolatunk.

— Mi a véleménye önmagáról?

Vártunk néhány percet, míg összeszedte gondolatait.

— Önmagamról...? — húzta a szót. — Az, hogy önfejjű, megdöglőn fickó vagyok. Megérdelem a sorsomat. Beleértve mindent.

— S ha megkérdezzük — bár még nagyon sok van hátra —, milyen tervei vannak a jövőre?

— Hát... Úgy szeretnék szabadulni, hogy a szabadulást követő időben ne legyenek anyagi gondjaim. Olyan elképzelésem van, hogy ahol majd munkába állítanak, jól keresek. Legalább hatvan ezer forintot szeretnék összegyűjteni.

— Elképzelésnek nem rossz. És ha nem sikerül megvalósítani ezt a tervet?

— Nem ez lesz életem első tévedése.

— Hát nem. A korábbi nagyobb volt. Ami most történt.

— Arra tetszenek gondolni, hogy nem számítottam három év négy hónapra?

— Arra is.

— Mire még? — kérdezte.

— Arra is, hogy mint fegyház fokozatosnak, nehezebb lesz bent...

Márfi Gyula akkor volt őszinte, amikor az egyik kérdésre azt válaszolta: „Önfejjű, megdöglőn fickó vagyok...”

Három évre azonban ő sem számított

Ahogy büntetés, ő is azt mondja:

— Megérdelem a három évet. Ostobaságot követtünk el. Ma sem tudom, miért hallgattam Márfira. Most vagyok huszonegy éves, az ítéletem öt év tiz hónap lett. A legszebb éveimet fogom elveszíteni.

— Erre korábban is kellett volna gondolni.

— Ma már nekem is ez a véleményem.

— Harmadszor kapott szabadságvesztés-büntetést...

— Harmadszor — bölintott. — Azt azonban nem gondoltam, hogy a két heverő eladása házközösségben elkövetett lopás.

— Mennyit kapott a két heverőért?

— Ezerkétszáz forintot.

— Mire költötte a pénzt?

— Szórakozásra.

— Szórakozni szeretett, dolgozni nem...

— Közveszélyes munkakerülésért is kaptam szabadságvesztés-büntetést.

— Meg betörésem lopásért is.

— Nem szerettem dolgozni. — Állampusztán sem.

— Nagyon nehéz a mezőgazdasági munka.

— Ebben a korban is?

— Nem szerettem a mezőgazdasági munkát.

— Ezzel kellett volna kezdenie. Egyébként ezt már tudjuk. Mennyi a letéti pénz?

— Nincs.

— Miért nincs?

— Elvitte a sok fegyelmű.

negyed feltételel szabadulhatott volna, és akkor erre a beszélgetésre nem kerül sor.

— Ma sem értem, hogyan jutottam ideig.

— Pedig egyszerű a dolog: egyik bűncselekmény követte a másikat — büntetés-végrehajtási intézetben — a harmadik, aztán összejött öt év tiz hónap... Már az intézetből megszököttem — többször —, mindig visszavitték, de maradt minden a régi. Később szabadságvesztés-büntetést kapott, amelyet Tökölön töltött. Ekkor már éhezni kellett volna tényleg.

— Most vagyok nagyon elkeseredve. Nem tudom, mi lesz velem.

— Letölti a büntetését, és megpróbál új életet kezdeni.

— Szakmát szeretnék tanulni.

— Erre is sor kerülhet egyszer. Milyen eredménnyel véggezte a nyolcadik általánost?

— Három egész volt az átlagom.

— Kivel tart kapcsolatot?

— Édesanyámmal.

Mit szól az édesanyja,

ha megtudja, hogy a fia újabb háromévi szabadságvesztés-büntetést kapott?

— Ezt még nem tudom. Nem hiszem, hogy megírom neki.

Szandai Jánostól is megkérdeztük, mi a véleménye önmagáról? Íme, a válasz:

— Azt hiszem, könnyen befolyásolható ember vagyok. Mindig ez okozta a vesztémet. És... nem szeretek dolgozni.

Mostanában többször esett szó a Heti Híradóban a büntetés-végrehajtási intézetekben elkövetett bűncselekményekről. Azért írunk róluk, mert az újabb eseteket szeretnénk megelőzni, hogy megóvjunk embereket a szabadságvesztés-büntetés meghosszabbításától.

Közösen elkövetett bűncselekmény

miatt. Izzagató plakátot készítettek. Márfi Gyula három év négy hónapot kapott, amelyet fegyházban kell letöltenie, Szandai János három évet, fozokzata ugyancsak fegyház.

A személyes találkozás előtt ennyit tudunk a két elítéltről. És még néhány dolgot: fiatalok, képtelenek megbízható munkát, különösen a nehezebb, a szőlőben végzendő feladatokkal. Az igazat megvallva, nem is kellemes márciusban, amikor még csipős a szél, hideg az eső, egész nap a meteszóllót csattogtatni. Aki azonban több bűncselekményt követett el, számítani kellett arra, hogy nem a viszonylag jobb helyre kerül, ha szabadságvesztés-büntetést kap.

Márfi Gyulának, Szandai Jánosnak

nem izlett a munka.

Gyorsan egymásra találtak. Márfi Gyula vetette fel — ezt maga is bevallotta a múltkorai beszélgetés alkalmával —, jó lenne elkerülni innen.

Az egy évvel fiatalabb Szandai János érdeklődve figyelte szomszédját:

— Mit lehet tenni?

— Olyasmit, ami miatt el fognak szállítani bennünket Állampusztáról.

Szandai nem válaszolt, várta, hogy Márfi többet mondjon. A huszonkét éves Márfinak ekkor már kész terve volt:

— Politikai elítélt szeretnék lenni, akkor a Gyűjtőbe kerülök. Mi a véleményed?

— Nem rossz. De hogyan?

— Rajzolunk egy plakátot és kész.

— Segítek — ajánlkozott Szandai.

A plakát elkészült, de

az ítélet is elhangzott:

három és négy hónap, illetve három év. A két elítélt fokozata fegyház, és ki vannak zárva minden feltételekből. Ezel szerint Márfi Gyulának — hozzávetőlegesen számlálva — több mint hat év jött össze, Szandai Jánosnak pedig jóval öt év felett.

Mikor Állampusztán jártunk, beszélgettünk a két fiatal elítéltről.

Márfi Gyula véleményére voltunk kíváncsiak először.

— Most már én is azt mondom, nem érte meg. Nem gondoltam arra, hogy ilyen sokat kapok. Most már igazán hosszú lett a szabadságvesztés-büntetésem. Megmondom az igazat, nem szeretem a mezőgazdasági munkát. Géplakatos vagyok, de szeretnék továbbtanulni. Esetleg már bent is.

— Van ilyen lehetőség egyes büntetés-végrehajtási intézetekben.

— Érettségizni akarok.

— Erre kevés a remény. A mostani bűncselekmény tovább csökkentette az esélyeket. Munkával és magatartással kell kiérdemelni azt, hogy valaki középiskolai tankönyveket tarthasson magánál.

— Nem mérlegeltem.

— Magára vessen.

Nehéz megérteni,

hogy egy elítéltnél ott kell letöltenie a szabadságvesztés-büntetését, ahová szállítják? Sőt tudomásul venni, hogy ha korábban vétett a törvények ellen, és ezért elmarasztalták,

A BÜNTETÉSVÉGREHAJTÁSI SZABÁLYZAT KIMONDJÁ, hogy az elítélt jogosult az egyes végrehajtási fokozatokra való szabályoknak megfelelően az általa megjelölt személlyel, személyekkel a kapcsolattartásra. Kapcsolattartáson az elítélt meghatározott időközönkénti levélváltást, beszélőjét és csomagkérését értjük. A tapasztalat szerint — kevés kivétellel — mindenki akar élni ezzel a joggal, és él is vele. Ez nem véletlen, hiszen minden emberben elevenen él a valahová tartozni akarás vágya. Ennél fontosabb azonban az, hogy ez a vágy erős szálát jelent a visszatéréshez, továbbá segít abban is, hogy reális legyen a remény a megváltozáshoz, az előző életmód felfelé fordulásához, a kivetéstől új megtalálásához.

A kapcsolattartás nemcsak az elítélt akarától függ, hanem azoktól is, akikkel az elítélt fenn akarja tartani a kapcsolatot. Ezt elemezve legkülönfélébb kapcsolatokat figyelhetünk meg a kényszerű tessék-lásséktól a legnagyobb szeretettel áthatott, feltöltő gondoskodásig. Egy-egy hazulról jött levél olvasása közben az arc megfigyelése, vagy a válaszádkor gyorsan sikló vagy agyonragott ceruzavég önmagában is sokat elárul. Beszélőről visszajövet az ingerült, ideges vagy a csendes, melázó, belső megnyugvást tükröző arc látványa szavak nélkül is fényt derít a való helyzetre.

A KÜLÖNBÖZŐ FOKOZATOKBAN, különböző időszakokként az elítéltek csomagot is kaphatnak hozzátartozóiktól. Jelentős esemény ez a büntetés-töltés alatt, mert ritkább, mint a levélváltás és a beszélő. Ilyen nagy esemény nincs is elő- és utójáték nélkül. Előz-

Hányszor kellett megfenyíteni?

— Ha jól emlékszem, kilencszer. Többnyire húsz napokat kaptam, és általában munkamegtagadással.

— Tudomásunk szerint, ha rendesen viselkedett volna,

CSOMAGVÁRÁS

mény lehet az otthoniak részéről a „Mit küldjünk?"; sajnos gyakran a „Miből küldjünk?"; az elítéltek részéről a „Mit fognak küldeni?"; — Utójáték a többség-nél a hála és megelégedettség az otthoniak igyekezetét illetően, s kisebb, de nem elenyésző részben a „Miért ezt küldték?"; „Miért nem küldtek mást?"; ...

A csomagengedélyek kiküldése között mindig van beszélő, ahol — ha a kapcsolat megfelelő — az elítélt elmondhatja kérését, de levélben is helyet kaphat ez.

A KÉRDÉSEK MILYEN-SÉGI, minőségi és mennyiségi szempontjainál nem árt, ha elidőzünk egy kissé, és megnézzük, hogy a kérések reálisak-e? Tapasztalatunk ugyanis az, hogy az elítéltek egy részének a csomaggal kapcsolatos szemlélete eléggé eltorzult, ráadásul ez a szemlélet kezd elterjedni. A levelek fő mondanivalója sokszor nem a családról való gondoskodás, a feleség, gyerekek, szülők sorsa miatti aggodás, hanem a velük szemben támasztott követelődés. Az otthoniak sajnálatból legtöbbször teljesítik a mártír szerepében tetszelegő elítélt követelését. Nem hibáztatjuk a családot, de a válogatós csomagkérőknek néhány olyan kérdést teszünk fel, amely talán egy kissé elgondolkztatja őket, és javasoljuk, hogy csomagkérés előtt mindenki tegye fel magának.

— Úgy viselkedtem-e az otthoniakkal szemben, hogy megérdemlem a rólam való gondoskodást?

— Olyan anagyi helyzetet hoztam-e otthon, hogy abból telik egy „minőségi" csomagra?

— Mióta itt vagyok, küldtem-e már, vagy szándékomban állt-e néz hazaküldeni, hogy enyhítsek — ha cse-

kély mértékben is — az otthoniak helyzetén?

— Amikor volt alkalmam rá — mint az elmúlt könyvtársár — gondoltam-e rájuk, s mutattam-e a figyelmesség jelét egy ajándékba küldött könyvvel?

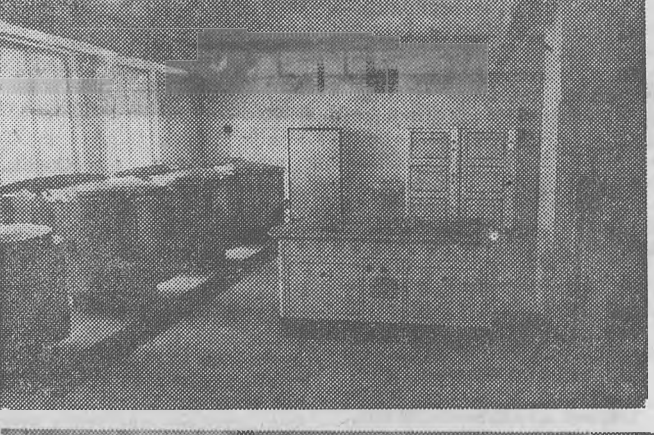
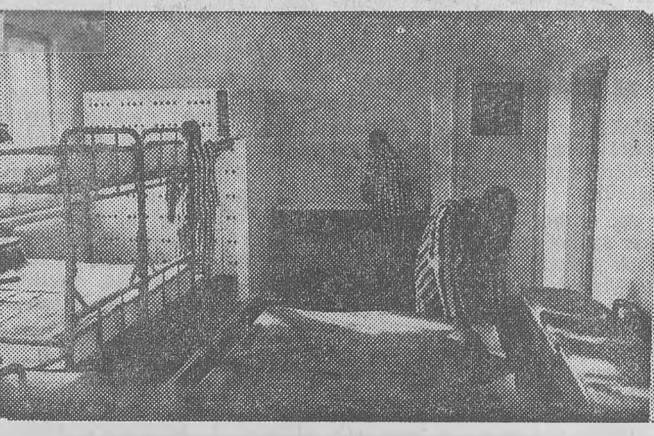
Ha a felelet a kérdésekre pozitív — ez mindenkinek a lelkiismeretére van bízva — akkor jöhet a kérés, de semmiképpen sem a követelődés, mint nagyon sok levélben olvasható: „Csak téli-szalmit vagy gyulait küldj, másra nem tartok igényt." Van olyan elítélt is, aki márkás külföldi cigarettát kért, mondván: „Az intézetben csak ilyen engedélyeznek szívni." Hadd említsük meg, hogy a csomagban egyáltalán nem lehet cigarettát küldeni, de itt most nem is ez a lényeg, hanem az elítélt szemléletmódja. A cigarettát ugyan nem kaphatja meg de a „barátok" előtt lehet dicsekedni az otthoni jólétéről, hiszen még cigarettát is külföldit szív, jóllehet sokszor Munkásra sem telt, mert — a fizetését elitta.

A CSOMAGENGEDÉLYEK ELMENYEK, s következik az izgalommal telj. „tobozás": Mikor ér ide? Mi lesz benne? Tudnak-e valamit küldeni? Nagyon jó érzés csomagot kapni, de nem elsősorban a jó falatok miatt, hanem külföldi élelmiszerrel való gondoskodásért. Az itt-ott felröppenő méltatlankodáson csak felháborodni lehet: „Már most csak ezt küldték... Csak ennyit küldtek..." Pedig ki tudja küldötte milyen keservesen hozta össze azt is. Minden elítélt maga tudja — ha reálisan fél —, milyen volt szeretteik erőfeszítése, az otthoni körülményeket fievélembe véve, sok esetben miről kellett lemondani, hogy elküldhessék a csomagot.

J. Gy. nevelő

Szocialista társadalmunk célja, hogy a szabadságvesztésre ítéltet felkészítse a szabad életre, törvényiszteelő, dolgozó állampolgárrá nevelje. Ennek egyik eszköze a munka. Ezt a célt szolgálja az is, hogy Sándorházán korszerű épületszerkezeti vas- és lemezüzemet hoztak létre. Itt minden elítéltnak alkalma van olyan képzettséget szerezni, amelyet a szabad életben is hasznosíthat.

A lakóépülettel szemben van a több helyiségből álló konyha az ebédlővel. Az étkezés a következőképpen történik: Az elítéltek a kis ablakon megkapják a tiszta étcsészét, az evőeszközt. A pultnál szakácsok adagolják az ételt, amelyet az ebédlőben a műanyaggal bevont asztalnál fogyaszthatnak el. Az étkezés befejezése után a használt étcsészét leadják. A hatalmas méretű ebédlő egy-

A lemezüzem mellett épült útval a beszélőhelyiség is. Ebben az épülettömbben helyezték el a nagy teljesítményű, olajtűzelésű kazánt is, amely biztosítja a hőellátást. Ez az új épület is szocialista társadalmunk emberségét bizonyítja, mert lehetővé teszi, hogy az elítéltek kulturáltabb körülmények között tölthessék büntetésüket, s ugyanakkor fokozottabban elősegíti a szabad életre való felkészülést.

A kulturális nevelést szolgálja az itt működő általános iskola, a jól felszerelt könyvtár és a vezeték rádió stúdiója is. A földszinten találjuk az orvosi rendelőt, a betegszobákat és a fogdákat.

Szerkesztői üzenetek

BUDAPESTI FEGYHÁZ ÉS SZIG. BÖRTÖN: Az utóbbi időben innen sok elnagyolt, kimunkálatlan írás érkezik. Szerzőiknek már külön-külön, többször is megüzentük, hogy milyen művek tarthatnak számon közlésre. Újat most sem tudunk mondani sem Speigl

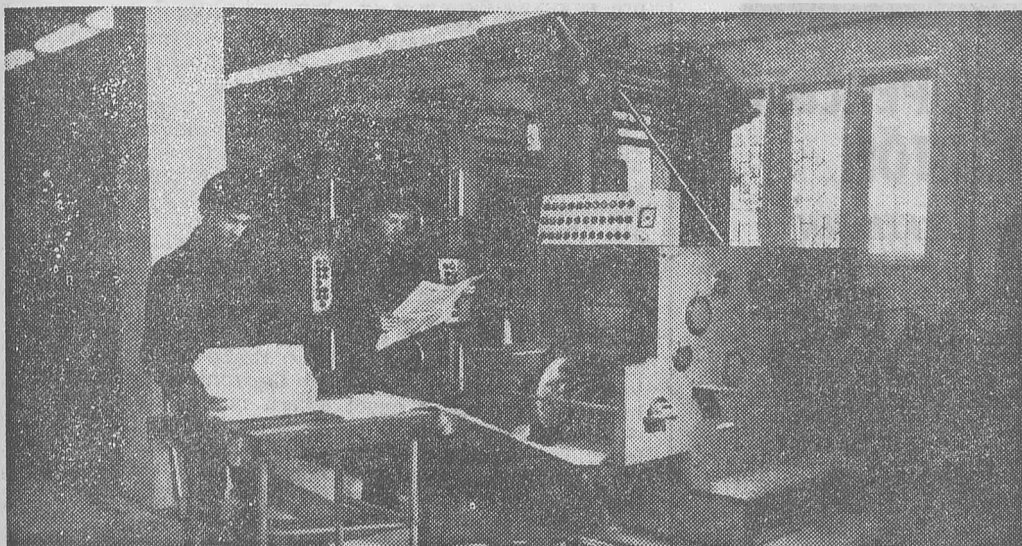
Kraiz József elítélt: Gondolatait nem sikerült versformába kényszeríteni. Próbálkozzék prózával!

Mészáros József elítélt: Írásai, néhány túlzás kivételével, amelyek elterelhetik a figyelmet a lényegről, jók.

— Zimm —

Látogatás a fiataloknál

Millió példányszámban készülnek az újságok

A legmodernebb NDK-gyártmányú rotációs gépről lekerül az első példány

A fiataloknál intézete az utóbbi időben alaposan megváltozott. Az egykori asztalosműhely épületében modern rotációs gépek ontja a millió példányszámban megjelenő Magyar Rádió- és Televízió Újságot és a népszerű, nyolcszínnyomású Fülest. Néhány hét óta itt működik a Zrínyi Nyomda kihelyezett üzeme.

Elmondották, hogy az NDK-ból érkezett gépek felszerelése,

vagy Budapest környéki lakás, mivel a nyomda munkásszállással nem rendelkezik. A nyomdában dolgozók előkészítő tanfolyamon vettek részt. Augusztusban a Zrínyi Nyomda személyenként szerződést köt azokkal a fiatalokkal, akik vállalják, hogy büntetésük letöltése után legalább három évig náluk fognak dolgozni.

A szakmunkástanfolyam egy évig tart. Négyszáz óras

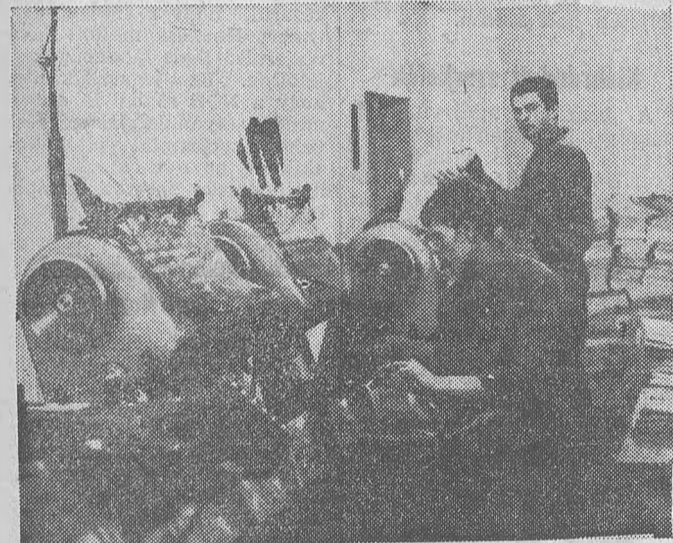
hónap alatt száz elméleti és gyakorlati órán képezik a fiatalokat. A vizsga sikeres letétele után segédgép-mesterek, könyvkötők lesznek. Akárcsak a szakmunkásokat, őket is várják szabadulásuk után a Zrínyi Nyomdában. Amennyiben később megszerzik az általános iskola nyolc osztályáról szóló bizonyítványt és kedvük van a továbbtanuláshoz, a nyomda lehetővé teszi, hogy szakmunkássá képezék magukat.

Jóleső érzéssel hallgattuk a nyomdában dolgozó elítéltekről kialakult kedvező véleményét. Szorgalmasak, fegyelmezettek, és nagyon igyekvők. Ez a szakma iránti szeretet egyúttal a jövő záloga is, amely valamennyiük számára szép perspektívát jelent.

— Zimm —

A Heti Híradó XVI. évfolyam 26. számában megjelent keresztrefejtés helyes megnevezése: Az az igazán szabad ember, akinek nem kell megindokolnia, ha lemond egy vacsorameghívást.

Könyvjutalmat nyertek: Kovács János elítelt, Sopronkőhida; Mayer Antalné elítelt, Pécs; Pillisi Ferenc elítelt, Szeged; Soltész Ferenc elítelt, Márianosztra; Pál László elítelt, Balassagyarmat.

Gép fűzi össze a lapokat

kipróbálása befejeződött, és jelenleg már „teljes gözzel” dolgoznak.

Három műszakban száznyelc fiatalok

ismerkedik a rendkívül érdekes, vonzó munkával. Hatalmas tekercekből érkeznek a papír, amely a gépre feltéve percek alatt kész újsággá változik. Persze, azért az újság készítése nem ilyen egyszerű. Rendkívül bonyolult technikai eljárást kíván a gépek beállítása, működtetése.

Az új üzem beindításával lehetővé vált, hogy a fiatalok elítéltek nyomdai szakmunkássá váljanak. Az alapkövetelmény az általános iskola nyolc osztálya, budapesti

Szép perspektíva

A szakmunkásképzésen kívül indul egy betanítottmunkás-tanfolyam is. Itt az alapkövetelmény az általános iskola hat osztályának elvégzése. Ezen a tanfolyamon három

Szállításra kész az újság

Tököli gimnazisták

Mindössze három hónapot járt az egyik budapesti gimnázium első osztályába Hídvégi Imre, amikor bűncselekmény elkövetéséért letartóztatták. Tanulmányait nem tudta folytatni.

— Építész mérnöknek készültem, amikor szabadságvesztésre ítélték. Éreztem, elképzelésemet soha nem tudom valóra váltani.

Az elmúlt esztendőben Tökölön megindult a középiskolai oktatás, és huszonnégy társával elkezdte, folytathatta megszakadt tanulmányait Hídvégi Imre is.

— Nagyon megörültem ennek a lehetőségnek, hiszen ezzel felcsillant az egykori álom. Komolyan vettem a tanulást. Rendszeresen felkészültem az órákra. Sajnos, ezért strébernek tartottak. Kellemetlen volt, de megpróbáltam túlnéni magam az állandó gúnyolódásokon.

Megérte, mert Hídvégi Imre 4,9-et ért el a tanév végén. Büszke lehet rá, mert rajta kívül ilyen eredményt csak Takács József elítelt tud felmutatni.

— Rövidesen szabadulok — mondotta Hídvégi Imre, és a következő tanévben folytatni fogom levelező tagozaton a középiskolát. Úgy érzem, egyetlen percet sem szabad kihagyni, hiszen az idő gyorsan múlik, és aki ennyi időt

töltött börtönben, annak különösen igyekezni kell, hogy a kiesést pótolja. Szüleim felkérték azt a gimnáziumot, ahol őstől kezdve tanulni fogok. Az iskola igazgatója közölte, hogy felvételeknek nincs akadálya, ha rendszeresen viselkedem.

Az idén tizenhatan vizsgáztak Tökölön. Öt fiatal szabadulása miatt kint tette le a vizsgákat. A tanulmányi eredmények megoszlottak. A két jelesen kívül Kincses István ért el jó eredményt, négyen közepes, hatan elégséges osztályzatot szereztek. Hármán megbuktak. Az osztály tanulmányi átlaga 2,7 volt.

Az idén húsz elítéltektől indul újabb első osztály. Arra kérünk választ, milyen feltételekhez van köte, hogy valaki gimnáziumi tanulmányokat kezdjen.

— A felvételnél elsősorban a magatartás, a szorgalom a döntő. Csak olyanokat veszünk fel, akik komolyan akarnak tanulni. A követelmények magasak, s mint az elmúlt év is bizonyította, csak azok állják meg a helyüket, akik állandóan, óráról órára készülnek.

Reméljük, hogy a jobb érzésű, komolyan változni akaró fiatalok megragadják ezt a lehetőséget, és az új tanévben is sikeresen folyik majd a gimnáziumi oktatás Tökölön.

— Zimm —

GERLEFÉSZEK

A miskolci bv-intézet rabkönyvtárának ablakában, amelyen át csak a bírósági épület zárt falaira látni a vasrács szögletére egy gerlepár rakott fészket.

Nem találtak ideálisabb helyet önmaguknak, fészkeknek a dús lombú fáktól zöldellő tereken, a várost koszorúzó erdőségeken? Igaz, a vasrácsot nem rázhatja, nem mozgathatja meg a szél, s az ablak felső párkányára az esőtől, zivatarból is biztonságos védelem.

A könyvtárban időzől időre nagy a sürgés-forogás. Főnt, az ablakban a gerle nyugodtan ül a fészken. Eppen költ.

— Már kiköltött egy fészkalját. Másodszori költése ez az idén — mondják a könyvtárbeliek.

— Haragszanak is rájuk az elítéltek — teszi hozzá a körletparancsnok.

— Mi nem haragszunk — tiltakoznak.

— Inkább irigylük? Irigyelhetik, mert kívül vannak a rácson, arra szállhatnak, amerre a kedvük tartja — jegyezzük meg.

— Haragszanak rájuk, mert ha turbékolni kezdenek a gerlek, egyre azt hajtogatják: „Kitöltöd, kitöltöd, kitöltöd...” — mosolyog a körletparancsnok.

sz—

ZIVATAR ÉS NAPSÜTÉS

tek a többiek, aki azt mondta:

— Számolnunk kell azzal, hogy Ferinek el kell mennie. Az ő feleségének elég lesz a két gyerek, amíg Feri a börtönbüntetését tölti. Ezt mindnyájan megértjük... Te is így gondoltod? — A kérdés Ferinek szólt.

— Körülbelül. De máson is gondolkodtam az este.

Erdeklődéssel kezdték figyelni. Egyedül a mamának perogtak a könnyei. Túl közel volt még a temetés napja, nagyon friss volt a seb. Nem zavartak, elég most neki a saját fájdalma. Harmatkor évi házasság után vesztette el a párját... és milyen szépen élték mindig. Akadtak hangosabb napok, de amikor asztalhoz ültek, szent lett közöttük a béke. Úgy ebédelt a család, mint ha semmi sem történt volna korábban.

— Szóval mára is gondoltam — folytatta Feri. — Volna itt néhány értékes dolog, amiket ha eladnánk, összejövne a pénz. Nem tudom, miért mondja édesanyám, hogy mindenre hasznélvezetet akar.

— Ezt a legkönnyebb megérteni.

— De én nem akarom megérteni.

Szó szót követett, egyre hevesebbé vált a vita a gyerekek között. A legidősebb testvér már-már ott tartott, hogy ajtót mutat Ferinek. A többiek is sértőnek tartották Feri viselkedését.

Ekkor már keményebb megjegyzések is elhangzottak.

— S amikor az úr olyan pénzhez nyúlt, amihez semmi köze nem volt, nem gondolta, hogy annak súlyos következményei is lehetnek? Kellte neked az a pénz? Ehezett talán a családod? Nem volt jó munkahelyed? Hogy a kutya is akkor vesz meg, amikor legjobban megy sora!

A családi tanács gyorsan döntött: Nincs eladva semmi, most már azon is gondolkodnak, adjanak-e egyetlen fillért is kölcsön. Vállalja mindenki annak a következményét, amit csinált!

Amilyen szépen indult a beszélgetés, olyan szomorúan végződött.

Néhány hét múlva Feri megkapta a „behívó parancsot”. Legnagyobb gondja — azonkívül, hogy otthon kell hagyni a családod — az volt, elkészítenie testvéreitől. Az emlékezetes beszélgetés óta egyikkel sem váltott szót, noha többször is találkoztak. Voltak pillanatok, amikor belátta, ő követte el a súlyos hibát, de gyorsan felülkerekedett benne az „önrzet”: nem alázódik meg senki előtt sem.

A második beszélőn kérdezte meg a feleségétől:

— Senki sem akart eljönni veled?

— Egyelőre senki — válaszolta szomorúan az asszony. — Amúgy velem szemben nagyon rendesek. Mindig megkérdezik, ha összeszaladunk, nincs-e va-

A konyhán

— Példás rend van itt — mondja a felügyelet.

— És olyan jó a palacsinta — mondják a letartóztatottak.

A letartóztatottak még azt is mondják a Fővárosi Bv. Intézetben:

— Mostanában mindig minőségi a koszt.

A szakács brigádvezető Győre Imre Béla elítelt — mellesleg zárkafelelős is, és az ő zárkaja a legjobbak egyike — ahogy mondani szokták, ért az emberek nyelvén.

— Nem kiabál, nem átkozódik, emberi hangon beszél velünk — mondják brigádja tagjai. Ha valaki befejezte a munkáját, és megkérdezi, mihez fogjon, gyakran az a válasz:

— Most pihenj egy kicsit. Mindjárt lesz mit csinálnod.

Persze, ezt csak annak mondja, akire valóban ráfér a pihenés.

Akik a konyhásokat dicsérik, visszaemlékeznek a korábbi időre, amikor Hegymegi István volt a konyhas brigád vezetője.

Ezt talán meg se emlétenék, de Hegymegi István újra itt van.

— Nevetve jött vissza a börtönbe — mondja a nevelő.

Hegymegi, akivel a szabadságvesztés-büntetése során korábban is volt probléma — emlegetik még, hogy az ő főszakácssága idején előfordultak a konyhán veszekedések, verekedések.

— Miért hozták vissza? — Közveszélyes munkakerülésért.

— Miből élt?

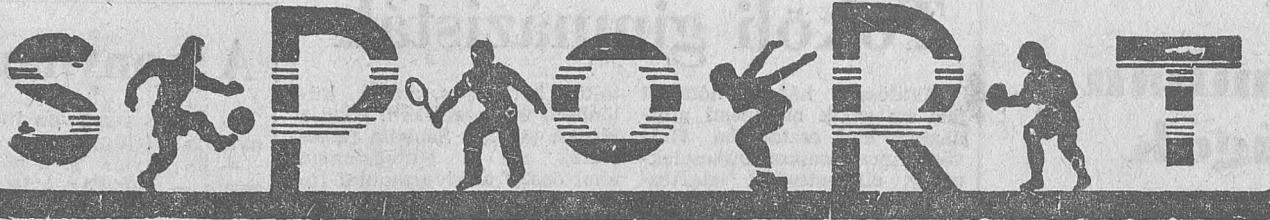
— Snóbliból.

— A szülei olyan rendesek, legalább őket nézné...

Az utóbbi megjegyzésre csak nevet.

Van is mit nevetnie! Főszakács egyelőre nem lehet, az biztos. Ez talán nevelés az ő számára?

Talán az is neveléses, hogy ismét visszakerült? Lehet, de csak neki neveléses. Mások inkább elszomorítottak találják ezt a magatartást. — g. sz. —

NB I.-mérleg

Az Ú. Dózsa bajnokcsapata. Álló sor (balról): Szentmihályi, Káposzta, Noskó, Dunai III., Harsányi, Borbély II., Juhász. Guggolnak: Kellner, Zámbo, Tóth, Bene, Dunai II., Nagy.

Túljutottak a csapatok — ha kissé későn is, már kánikulai hőségben — a bajnokság 240 mérkőzésén, és kisebb-nagyobb viharok után kialakult a végső sorrend. Amit már eddig is tudtunk: bajnok, sorrendben immár negyedszer az Újpesti Dózsa. Második helyre a Bp. Honvéd került fel — nagyszerű hajrával. A salgótarjániak, akik a bajnokság végéig az Ú. Dózsa mögött álltak, úgy látszik, a végére elfáradtak: utolsó négy mérkőzésükön 18 gólt kaptak, de még így is a dobogó harmadik helyére kerültek.

Az MTK bátor játékkal legyőzte a Csepelt, az Egyetértés ismét gól nélküli döntetlent játszott a Péccsel, az Eger bármennyire is igyekezett, meg kellett hajolnia a nagyobb tudású Honvéd előtt, s a 0-4-es vereséggel nem tudta elkerülni az utolsó előtti helyet.

Befejeződött a bajnokság, de a Megyeri úton még egy esemény következett a Magyar Népköztársasági Kupa döntője, a Ferencváros és a Tatabánya között.

Ú. Dózsa—Salgótarján 6:1

Megyeri út, 4000 néző. Vezetete: Münz — sok hibával. Meleg idő, jó pálya. Gólok: Dunai II (21. p.), Zámbo (28. és 82. p.), Répás (51. p.), Bene (56. és 70. p.), Nagy L. (85. p.). Ú. Dózsa: Szentmihályi — Noskó, Harsányi, Borbély II, Juhász Péter — Dunai III, Tóth A. — Zámbo, Bene Dunai II, Nagy L. Salgótarján: Szőke — Gecse, Miklós, Verüg (Baranyal 59. p.) — Horváth, Kmetty — Szóó, Répás, Kajdl, Básti, Jeck (Toldi, 66. p.).

Egyetértés—Pécs 0:0

Soroksár, 1500 néző. Vezetete: Hévíz — néhány hibától eltekintve határozottan és jól. Fűlelő meleg, később jó futballidő, jó talaj. Egyetértés: Varga — Józsa — Galambos, Komáromi (Szigeti, 85. p.), Sóvári — Nelli, Siklósi — Halápi, Szurumi, Wemper, Szepesi (Vágóvilgyi, 62. p.). Pécs: Kollár (Rapp, 85. p.) — Solymosi — Hernádi, Kocsis, Konrád I, Kincses I — Zombori, Tóth I — Bérczesi dr., Köves (Kardos, 72. p.), Daka.

Eger Dózsa—Bp. Honvéd 0:4

Eger, 6000 néző. Vezetete: Paltal — jól. Meleg idő, jó talaj pálya. Gólok: Kozma (55. és 75. p.), Kocsis (74. p.), Fehérvári (87. p.). Bp. Honvéd: Bicskel — Dudás (Kelemen), Ruzsinszky, Lukács — Pál, Szűcs — Fehérvári, Kocsis, Kozma, Pintér, Fehérvári. Eger: Deeszy — Tóth M., Mászáros, Csézy — Kárpáti, Simon — Vigh, Bánkúti, Kovács, Patvaros, Szűcs.

Komló—Vasas 2:2

Komló, 5000 néző. Vezetete: Halász — kifogástalan. Nagy meleg, kitűnő pálya. Gólok: Komjáti (14. p.), Solymosi (24. p.), Horváth (47. p.), Müller (58. p.). Komló: Buús — Kótai (Göcsői, 62. p.), Kovács (Csordás, 17. p.), Makrai, Tihanyi — Horváth, Solymosi, Pál — Bordács, Juhász, Bencsik. Vasas: Tamás — Bárányos, Váradó O. (Menczel, 46. p.), Ihász — Müller, Lakinger — Puskás dr., Tóth, Váradó B., Komjáti, Szőke.

DVTK—Videoton 1:3

Diósgyőr, 4000 néző. Vezetete: Bircsák — több hibával. Több mint harmincfoccos meleg, jó pálya. Gólok: Wollek (15. p.), Karsai (29. p.), Horváth (73. p.), Nagy II (75. p.). Videoton: Magyar — Nagy II, Kovács, Szabó (Mester, 63. p.) — Hartyányi, Fejes — Wollek, Nagy

III, Szalmásy (Bodnár), Karsai, Burka. Diósgyőr: Veréb — Kovács, Salamon, Hajdú — Kendi, Hajas — Vass, Földes (Udvarev, 46. p.), Oláh (Tábori, 46. p.), Horváth, Sikora.

MTK—Csepel 3:1

Hungária út, 2000 néző. Vezetete: Katona — erőlesen. Remek talajú pálya. Kánikula. Gólok: Becsei (5. p.), Kiss T. (17. p.), Csordás (30. p.), Kunszt (46. p.). MTK: Hajdú — Török, Dunai, Csorna, Csetényi — Strasser, Kovács — Oborzil, Kiss, Kunszt, Becsei. Csepel: Fatér — Faludi, Hunyadi, Sándor (Siklósi, 75. p.), Pető — Vellai, Losonci — Csordás, Varga, Bartos, Kelemen (Gulyás, 65. p.).

Rába ETO—Ferencváros 1:1

Győr, 5500 néző. Vezetete: Emsberger — partjelzőitől „támogatva” — bizonytalanul. Kánikula még a második félidőben is. Gólok: Albert (11. p.), Stolcz (12. p.). Kihálta: Nagy (12. p.). Rába: Balla — Vida (Horváth L., 3. p.), Pozsgai, Magyar — Horváth I, Kiss — Stolcz, Nagy, Somogyi, Póczik, Korsós (Pénzes, 59. p.). Ferencváros: Géczli — Vépi (Bartosik, 33. p.), Bálint, Horváth, Megyesi (Martos, 16. p.), Juhász, Fűsi — Branikovits, Albert, Kú, Mucha.

Szombathely—Tatabánya 1:2

Szombathely, 2000 néző. Vezetete: Tapolczai — kifogástalan. Nagy meleg, jó talajú pálya. Gólok: Nagy (11. p.), Szabó (41. p.), Rátkai (77. p.). Tatabánya: Rothermel — Horváth L., Kovács I., Kovácshegyi — Lódi, Arany — Szabó, Takács, Kőműves, Tóth K., Nagy. Haladás: Szarka — Szántai, Pék, Horváth S. (Wagner, 69. p.) — Farkas, Kulcsár — Némét J., Bokor (Németh L., 46. p.), Gyarmati, Rátkai, Bíró.

1. Ú. Dózsa	30	20	6	4	78:30	46
2. Bp. Honvéd	30	16	7	7	51:26	39
3. SBTC	30	15	9	6	51:39	39
4. Tatabánya	30	13	11	6	44:32	37
5. FTC	30	14	8	8	59:36	36
6. Vasas	30	12	10	11	51:46	32
7. Videoton	30	13	5	12	47:43	31
8. Komló	30	10	11	9	38:47	31
9. Csepel	30	11	8	11	35:38	30
10. Rába ETO	30	7	12	11	36:51	26
11. Pécsi Dózsa	30	6	13	11	22:28	25
12. DVTK	30	9	6	15	32:46	24
13. MTK*	30	8	8	14	37:41	22
14. Egyetértés*	30	5	13	12	26:35	21
15. Eri Dózsa	30	6	8	16	32:65	20
16. Haladás	30	4	5	21	27:53	13

* Két-két büntetőpont levonva.

DÖNTŐ GÓL A 87. PERCBEN AZ MNK-DÖNTŐN

A FERENCVÁROS INDUL A KEK-BEN

A Megyeri úti stadionban szerdán este játszotta a labdarúgó Magyar Népköztársasági Kupa döntőjét a Ferencváros és a Tatabánya. A mérkőzés előtt volt a Szabad Föld Kupa fináléja is, a Medgyesyegyházi MEDOSZ 5:0 (3:0) arányban győzött a Karádi Tsz SK ellen.

A kupadöntőn jóirámú, izgalmas találkozót láthatott a mintegy négyezer főnyi közönség. A Bányász nagy iramot diktált, igen sok gólhelyzetet teremtett, amelyeket azonban nem tudott kihasználni, sőt egy védelmi hibával vesztett is. Az első gólt a zöld-fehérek érték el Vépi révén. Az eredményt a szünetig tartani tudta a sok hibával játszó zöld-fehér együttes. Két perccel az újrakezdés után azonban az FTC-védők hibáz-

tak. Kovácshegyi beadott, s az 5-ösön álló Kőműves úgy fejezt előrehajolva a hálóba, hogy a labda Géczli is érintette. A mérkőzést ezután parázs, kemény belemenések, összecsapások jellemezték, és Katona játékezőtől szarvas hibái — mind a két oldalt sújtó tévedései — nem jartották a légkört. Főlénybe került a vidéki együttes, a zöld-fehérek nem egyszer kapkodva, kétségbeesetten védekeztek. Már mindenki hosszabbításra gondolt, amikor a 87. percben Kovács az 5-ösön belül haza akart adni, de gyengén gurított, Albert elcsúszta a labdát, és megszerezte a győzelmet jelentő gólt. (2:1) Így a Ferencváros lett az MNK védője, és jogot nyert a KEK-ben való indulásra, ahol ellenfele a 16. kőze jutásért a máltai Floriana la Valetta lesz.

„Elégedett vagyok”

Férfi kézilabda-válogatottunk hazaérkezett

A szarajevói nemzetközi kézilabdatornán kitűnően szerepelt az olimpiára készülő magyar válogatott. Legyőzte a világbajnok Romániát, a rohamosan fejlődő Bulgáriát, s két jugoszláv játékezőtő bíráskodása mellett, Jugoszláviában, csak 1 góllal kapott ki a világranglista élére helyezett jugoszláv válogatottól.

A szarajevói második hely mellett biztató az egész év összesített mérlege. A magyar csapat 9 mérkőzést vívott: 8 győzelem, 1 vereség, 170 adott és 136 kapott gól az eredmény. Az ellenfelek jó hírnévnek örvendő csapatok voltak: Hollandia és Dánia kétszer, Grúzia, Csehszlovákia, Románia, Bulgária és Jugoszlávia...

— Elégedett vagyok a mutatott játékkal és az eredményekkel is — mondotta a hazautazás után Albrecht Miklós, a magyar kézilabdázók szövetségi kapitánya. — Nagyon hasznos volt, hogy részt vettünk ezen a tornán, mert a

jugoszlávok és a románok sem taktikáztak, vagyis a legjobb, az olimpiára elképzelt csapatukat szerepeltették. Kellett ez az erőpróba, ismételtén láthatunk, hogy nem maradtunk le azoktól a csapatoktól, amelyek a müncheni esélylatolgatásoknál előkelő minősítéseket kaptak.

Arra a kérdésre, hogy kik játszottak a legjobban, a szakvezető így válaszolt:

— Nem egyének csillogtak, hanem a csapat remekelt. Túl vagyunk már azon az időszakon, amikor egy vagy két játékosra épült az együttes, és teljesítményüktől függött, nyerünk vagy kikapunk. Minden mérkőzésen osztályozom játékosaimat, s a románok elleni találkozó után például valamennyien egyforma jegyet kaptak. Az egész tornát összeítve Marosi és Simó átlagteljesítménye volt a legerenlegesebb, és Marosi szerepelt csapatunkban a legeredményesebben.

Négy magyar kötöttfogású birkózó vett részt Varsóban a hagyományos Piatlaszky-emlékversenyen. Az 52 kilogrammosok kategóriájában Döncsecz második, az 57 kilóban Varga J., a 68 kilóban Steer és a 90 kilóban Pércsi egyaránt dobogóközélen, a negyedik helyen végeztek.

A Franciaország—NDK válogatott atlétikai viadal első napján a kiegészítő számként megrendezett 400 m-es női síkfutásban az NDK-beli Monika Zehrt 51 mp-es idővel beállította a világsúcsot.

Siracusában a kitűnő olasz úszónő, Novella Calligaris egy héten belül már második Európa-csúcsát állította fel, ezúttal a 400 m-es gyorsúszásban döntött rekordot. Eredménye 4:29,1 perc.

A labdarúgó-utánpótlás Európa-bajnokság döntőjének visszavágó mérkőzésén Csehszlovákia 3:1 (2:0) arányban legyőzte a Szovjetuniót, és mivel az első mérkőzésén, Moszkvában, 2:2 volt az eredmény, így megnyerte az EB-t. A visszavágó mérkőzés góljait Albrecht (2), Gajdusek, illetve Blokhim lőtték.

A VILÁG SPORTJA

foglalkozott azzal a javaslattal, hogy az olimpiai labdarúgótorna helyett egy világtornát rendezzenek, amelyen csak 21 éven aluli fiatalok vehetnek majd részt.

Pelé, a brazilok labdarúgócsillaga — híven régi tervéhez — bekapcsolódik az ország határain is túlterjedő ifjúsági labdarúgóprogram lebonyolításába. Ennek a programnak az a célja, hogy a fiatalok életét megfelelő kerékvágásba terelje, távol tartsa őket az alkoholizmus veszélyeitől, és megszerettesse velük a sportot. Pelé irányításával labdarúgó-munkaközösségeket hoznak majd létre, s ezekben a Pelé irányította edzők oktatják majd a labdarúgás fortélyaira a fiatalokat. Ezenkívül egy sor oktatófilmet mutatnak majd be, amelyekben termé-

szetesen Pelé is szerepel majd, mint a labdarúgás utólréhetetlen művésze.

Az olimpiára készülő szovjet atléták közül húszan a franciák magaslati edzőtáborában, Font-Romeu-ben töltötték néhány hetet. Az atléták munkáját négy szovjet edző irányította. Az 1830 méter magasban fekvő edzőtábor elhagyása előtt Kuznyecov, a szovjet atléták vezető edzője és Borisz másodéves a következőket mondta: — Hála a franciák vendégszeretetének, atlétáink felkészülése nagyon jól sikerült. Különösen a közép- és hosszútávútok, valamint a gyaloglók edzhetettek eszményi körülmények között. Megvagyunk győzödére arról, hogy a magaslati edzőtábor sokat lendített atlétáink olimpiai felkészülésén.

A szovjet versenyzők után

Egy most készített statisztikai felmérésből kiderül, hogy Franciaországban minden hat férfi közül egy, a nők pedig minden 25 közül egy sportol rendszeresen. 15 millió francia még soha semmiféle rendszeres sportot vagy testedzést nem űzött.

Sakk történelem — dióhéjban

A sakk a legrégebb játékok egyike. Egy régi monda szerint a perza király egyik alattvalója találta fel, ura szórakoztatására. S jutalmul csupán annyit kért, hogy tegyen a király a sakktable első kockájára egy szem búzát, a másodikra kettőt, a harmadikra négyet, vagyis az egymás után következőkre az előzőn levő kétszeresét. A király szerénynek találta kívánságát. Amde, amikor számolni kezdett, kiderült, hogy az ország teljes búzakészlete sem lenne elég a kérés teljesítéséhez.

Az arabok már a X. században komoly sakkirodalommal rendelkeztek, s leg-híresebb játékosaik nevét — Aladli, Almavardi — is ismerjük. Az első európai sakk-könyv 1497-ben spanyol nyelven jelent meg. Erre az időre tehető a mai játékszabályok kialakulása is. Híres sakkzó volt ez idő tájt a spanyol Ruy Lopez, az ő nevéhez fűződik az úgynevezett spanyol megnyitás néven ismert játszma kezdő lépéssorrend.

Az első nemzetközi sakkversenyre 1851-ben Londonban került sor. Ezen a magyar Szén József az ötödik helyen végzett, s egyedül a győztestől szenvedett vereséget. A magyar versenyzők különben mindig a nemzetközi élmezőnybe tartoztak. A múlt század derekán Szézen kívül Löwenthal és Grimm ért el kiemelkedő sikereket, majd Erkel Ferenc, a híres zeneszerző.

Az első, világszerte ismert nagymesterünk Maróczy Géza volt, századunk harmincas éveiben „világklasszisnak” számított. Később Szabó László és Barcza Gedeon sok nemzetközi sikert, napjainkban pedig Portisch Lajos, Bilek István, Bárczay László és Lengyel Levente a legeredményesebb versenyzők.

A sakkzóság, a szabályok betartása, a lépések, a kombinációk megtervezése — mind a logikus gondolkodásra nevelnek. A jó sakkzók között nem található felületes, kapkodó, hebe-hurgya ember.

LABDARÚGÁS

Már nem a régi a brazil válogatott

A nagy európai nemzetközi tornák után is eseménydús a szezon vége. A sportvilág érdeklődéssel figyeli a braziliai mini-világbajnokság mérkőzéseit, s Európában sincs még teljesen holt szezon.

Kiábrándult szurkolók

A braziliai mini-világbajnokság csoportmérkőzése után a kétszeres világbajnok brazil válogatott Csehszlovákia csapata ellen mutatkozott be. A Maracana-stadionban százezer néző foglalt helyet, s a szurkolók a percek múlásával egyre inkább elégedetlenek voltak Tostao, Rivelinó/Gerson, Brito teljesítményével. Stanley Rous, a FIFA elnöke is kijelentette a 0:0-lal végződött mérkőzés után, hogy a brazil válogatott nagyon messze van a két évvel ezelőtti világbajnokságot nyert együttes teljesítményétől.

Müller: negyven gól

Az utolsó fordulóban döntött el, a Bayern München és Schalke között a NSZK bajnoki címének sorsa Münchenben, az olimpiai stadionban. 78 000 néző szurkolta végig a találkozót, s bár Müller egyetlen gólt sem szerzett, de a Bayern München mégis 5:1 (2:0) arányban győzött, és így három pont különbséggel megnyerte a bajnokságot. A gólkirályi címet Gerd Müller nyerte el: negyven alkalommal talált a hálóba! Jóllehet, a Schalkének nem sikerült az első gól megszerzése a bajnokságban, még vigasztalódhat: Hannoverben a Kaiserslauternnel játszta a kupadöntőt. S úgy látszik, az NSZK-ban

is érvényes a szólásmondás: évés közben jön meg az étvágy. Nagy gonddal készülődik a nyugatnémet olimpiai csapat. Kihirdették a 19 játékosból álló keretet, amelyből kiderül, hogy a válogatottból ismert Hoeness mellett javarészt első ligás labdarúgók a jelöltek. Itt jegyezzük meg, hogy a NOB szabályai szerint minden olyan labdarúgó részt vehet az olimpiai játékokon, akiknek amatőr státusát az illető ország nemzeti olimpiai bizottsága igazolja.

Kiemelkedő atlétikai eredmények Amerikában

Az amerikai férfi atléták olimpiai válogatószerenyén, Eugene-ben nagyszerű eredmények születtek. A 100 m-es síkfutásban Hart és R. Robinson 9,9 mp-cel beállította a világrekordot, 800 méteren Wottle 1:44,3 p-es világsúcs-beállításával győzött. A hárommasugrást Craft 17,12, a diszkoszvetést Silvester 64,36 m-rel nyerte. Seagren 563 cm-re javította a rúdugrás világsúcsát, a 400 m-es gátfutást Mann 48,4 mp-es szenzációs idővel nyerte. Az amerikai női bajnokságon, Cantonban, nem születtek különösebb eredmények. Az Egyesült Államokban tanuló ghanaí Annum meglepetésre 11,5 mp-cel nyerte a 100, 23,4 mp-cel a 200 m-es síkfutást.

ÚSZÁS

Hargitay: ismét egy rekord

Budapest területi úszóbajnokságán a margitszigeti Sportuszoda 50 méteres medencéjében 14 számban rendeztek döntőket.

A versenyen rajthoz álltak a válogatottak is. Amelyik számban Gyarmati Andrea indult, könnyedén, megerőltetés nélkül győzött, bár eredményei eléggé közepesek voltak. Hargitay ismét remekelt: 1500 m-en 16:44,6 mp-cel új országos csúcsot ért el.

Az egyes számok győztesei: Nők: 100 m gyors: 1. Patóh (Bp. Spartacus) 1:01. — 100 m pillangó: 1. Gyarmati (FTC) 1:06,1. — 200 m gyors: 1. Kaczander (Bp. Spartacus) 2:35,5. — 100 m hát: 1. Gyarmati (FTC) 1:08,6. — 200 m mell: 1. Kiss (Bp. Honvéd) 2:45,9. — 400 m gyors: 1. Kaczander (Bp. Spartacus) 4:52,2. — 4x100 m vegyes váltó: 1. Ú. Dózsa 4:57,5. Férfiak: 100 m mell: 1. Tóth (Eger Dózsa) 1:09,77. — 200 m gyors: 1. Hargitay (KSI) 2:00,9. — 200 m vegyes: 1. Buzgó (FTC) 2:19,4. — 100 m hát: 1. Cseh (Ú. Dózsa) 1:00,9. — 200 m pillangó: 1. Soos (KSI) 2:17,9. — 1500 m gyors: 1. Hargitay (KSI) 16:44,6. Új országos rekord (régli Verrasztó 17:02,7). — 4x100 m gyorsváltó: 1. BVSC 3:44,5.

A stockholmi olimpiai stadionban a svéd Ricky Bruch diszkoszvetésben 68,40 méterre javította eddigi 68,06 méteres Európa-rekordját.

TUDOMÁNY TECHNIKA

Harc a jégész ellen

Útban a mesterséges eső felé

Az időjárás változásai iránti érdeklődés rendkívüli mértékben megnőtt. A Központi Előrejelző Intézet szerint is rendkívül sokrétű az érdeklődés. Az építőipari vállalatokat elsősorban a téli alacsony hőmérséklet érinti érzékenyen. A kőolajipari vállalatok vilámvészélytől féltik tartályait. Az autóbusszgarázsokat a járművek hűtővizének befagyását előidéző, erős éjszakai lehülés nyugtalanítja. A köztisztasági hivatalt főként a havazás érdekli. A HUNGAROFRICT-ot viszont az egész Európára kiterjedő tájékoztatás érdekli, a szélsőséges hőmérsékletek alakulása miatt.

A sok irányból érkező kíváncsnak természetesen nem lehet maradéktalanul eleget tenni. A technika segítségével azonban bizonyos időjárási elemek már 90 százalékos pontossággal előre jelezhetők. Az éjszakai fagyok például már nem tudnak különösebb meglepetést okozni. A legnagyobb bizonytalanságot a csapadék helyének és mennyiségének előrejelzése jelenti, például annak megközelítően pontos előrejelzése, hogy egy nyári zápor alkalmával Budapest

melyik pontja kap, vagy nem kap csapadékot. A felhőfizika és a levegőkémia eddig elért eredményei már a mesterséges esőkeltés távolabbi, a jégészelhárítás közelebbi lehetőségeivel biztatnak. A meteorológia biztonságos előrejelzését az segíti elő leginkább, ha majd az egész légkört át tudjuk tekinteni. A megoldáshoz egyre közelebb jutunk, mert a mesterséges holdak és rakéták már a légkörön túljutnak, és onnét fontos adatokat szolgáltathatnak. A mesterséges holdak felhőképeinek rendszeres felvétele nagy lépést jelent a biztonságosabb előretájékoztatóban.

A gyors ütemű fejlődéssel és az urbanizációval egyre növekszik legújabb fejlődésnek indult tudományágunk, az orvometeorológia szerepe. Ennek a tudományágunk azonban még számos alapvető feladatot kell megoldania. Olyan fontos kérdésekre kell választ adnia, hogy például az időjárásérzékenység kapcsán milyen tényezők hatnak az emberre. Fel kell deríteni a légkör valamennyi tulajdonságát.

Teljesíti tudományos feladatát az Interkozmosz-7

Június 30-án a Szovjetunióban felbocsátották az Interkozmosz-7 űrállomást, amelyen az NDK-ban, Csehszlovákiában és a Szovjetunióban készített tudományos berendezéseket helyezték el. A szocialista országok együttes űrkutatási programja keretében az Interkozmosz-család első tagja három évvel ezelőtt rajtolt. Most az Interkozmosz-7 teljesíti tudományos feladatait.

A Pravdában Borisz Petrov akadémikus ezzel kapcsolatban elmondta, hogy a közelmúltban Budapesten tartott Interkozmosz-tanácskozás igen eredményes volt. Utalt a szocialista országok összefogásának jelentőségére, hiszen így az egyes tudományos központok fontos tapasztalatokkal gazdagodnak. Ez nemcsak az űrállomások elkészítésében részt vevő országokra vonatkozik, hanem másokra is, mivel az Interkozmosz-7 működése idején a Nap tevékenységét egész megfigyelőhálózat tartja majd szemmel, amelynek egyes állomásai Bulgáriában, Csehszlovákiában, Lengyelországban, Magyarországon, az NDK-ban és Romániában vannak.

A Szovjetunióban felbocsátották a Meteor elnevezésű mesterséges holdat, amelynek fő feladata az operatív időjárásjelző szolgálat részére meteorológiai információk gyűjtése.

A műszál a magyar textiliparban

A textiliparban mindinkább terjed a különböző alapanyagú és összetételű műszálak feldolgozása. A magyar textilgyárak is profiljuknak megfelelően alkalmazzák a műanyagokat gyártmányfejlesztésük során. Ehhez nagy segítséget nyújt részükre a Textilipari Minőségellenőrző Intézet, amely folyamatosan vizsgálja a műanyagszálak felhasználásával készült termékeket.

Az intézet a Könyvgyártási Minisztériumban ismertette a magyar textilipar gyártmányfejlesztési eredményeit, amelyek jelentős előrehaladást mutatnak textiliparunk korszerűsítése terén.

A poliészter szál és selvem felhasználása az utóbbi időben a magyar textilgyártmányok minden területén növekedett, általánossá vált, új típusokkal bővült. Felhasználták százszázalékban és különféle keve-

rési arányokban egyéb textíliák mellett. Bővült a terjedelmesített poliészter feldolgozása. A kötő- és hurkolóipar nagymértékben használja fel termékei előállításához a poliakrilnitril szálát. Gyáraink túlnyomó részében új kikészítési módszereket vezettek be a műanyagszálak felhasználásával kapcsolatban. Növekedett a mérettartó kikészítéssel gyártott textíliák mennyisége. Sikeresült ezáltal csökkenteni a kötő- és hurkolóipari termékek nagy méretváltozásait.

Kidolgozták a fénystabilizáló kikészítéssel készülő műanyag függönyök technológiáját. Nagy eredményeket értek el a lángálló műanyagszálak védőruhák gyártásánál. Mindezekből megállapítható, hogy az új műszaki eljárások nagy lépéssel vitték előre a magyar textilgyártmányok fejlesztését.

Madárparadicsom a Fehér-tavi rezervátumban

A hazánkban fészkelő ritka madaraknak és az itt átvonuló madárcsapatoknak kedvelt tartózkodási helye a Szeged melletti Fehér-tavi rezervátum. E méltán híres zárt területen jelentős tudományos munka folyik, de kivéte az Országos Természetvédelmi Hivatal még számos természeti értéket nyilvánított védetté Csongrád megyében. Ilyen az Ásotthalom melletti fehéryárerdő, a madártani és növénytan szempontból értékes Pusztaszer közeli Szikes-tó, a Mártély-Saséri tájvédelmi környezeti, vagy a szentesi Széchenyi-liget, amelyek együttes területe megközelíti a háromezer hektárt.

A különböző társadalmi és tudományos szervezetek és a szakemberek szerint a felsoroltakon kívül még több figyelemre méltó természeti értéke van a vidéknek, és ezeket is nyilvántartásba vették. A csengelei kocsányos tölgyek, a zombóli lápos erdő, az öttömösi óriásfenyők, a csengelei Móra Ferenc emlékfá, a hódmezővásárhelyi platánfa, az ősi állapotban fennmaradt szikes tavak, a szentesi kórház és a nagymagocsi kastély parkja egyelőre a helyi jelentőségű természetvédelmi értékek listáján szerepel, de lehet, hogy az Országos Természet-

védelmi Hivatallal folytatott tárgyalások során ezek közül néhány országos védeltséget is kap.

A megye minden természeti értékének számontartására, a népgazdaság érdekeivel összhangolt védelmére és háborítatlanságának megőrzésére szeptemberig a tanács mellett működő természetvédelmi bizottságot szerveznek Csongrád megyében. A természetbarátokból, társadalmi munkásokból létrehozandó bizottság mindenekelőtt az Országos Természetvédelmi Hivatallal, illetve a helyi tanácsokkal alakít ki szoros együttműködést.

Műanyag hulladékból építőanyag

Japánban új eljárást dolgoztak ki a sok gondot okozó műanyag hulladékok hasznosítására. Az eljárás során a hulladékokat 170 fokos hőmérsékleten, különleges olajban feldolják, majd az olajalkotórész leválasztása után összezsajtolják. Az így kapott masszából lemezeket sajtoltanak, amelyek kitűnően felhasználhatók építőanyagként. Kőelemények, éghetetlenek és színezhetők is.

Növények

az Antarktiszon

Két gabonafajt — közülük az egyik eddig ismeretlen — fedeztek fel szovjet tudományos kutatók az antarktiszi Waterloo-szigeten — jelentette be Igor Szimonov, az expedíció vezetője a szovjet földrajzi társaság ülésén. A felfedezés lényegesen délebbre tolja ki a virágzó növények előfordulásának eddig feltételezett határát. A Waterloo-sziget a déli szélesség 60. fokán fekszik, s az Antarktisz térségének egyik legmelegebb pontja. Eddig azt tartották, hogy jobbra jégpáncél borítja, s legfeljebb gombák, zúzmok élnek meg rajta.

12 000 éves sziklaképek

Kazah tudósok egyedülálló leletre bukkantak a napsütötte, kopár Kantau-hegységben; az időszakításukat kezdte előtti tizedik évezrednél korábban keletkezett ősi sziklaképek fedeztek fel. A kőszerszámmal készült vésés varázslót ábrázol rituális öltözetben, s bölények, hegyi kecskék, továbbá nagy, macskaszerű ragadozók veszik körül. Nagy meglepetésre, csaknem kísértetiesen hasonlít a Franciaországban talált, hasonló korú sziklaképek varázslóalakjaihoz.

A legyőzött

agyvelőgyulladás

A Nyugat-Szibériában, a tyumeni járánykörtani intézetben kifejlesztett élő vakcina a szakértők véleménye szerint döntő csapást mér a fertőző encefalitiszre — az agyvelőgyulladásra. Az oltás teljes védelmet nyújt három esztendőre, de valószínűleg öthet évig, vagy még tovább is hatásos. Ebben az évben egymillió embert oltanak be az új vakcinával.

A szivinfarktus

fő bűnöse: a dohányzás

A koszorúér-infarktus okainak pontos megállapítására érdekes vizsgálatokat végeznek Stockholmban, dr. Lars-Erik Böttiger vezetésével. 1961-ben és 1962-ben az úemei orvosi rendelőkben 6500 kísérleti személyt vizsgáltak meg teljes részletességgel. Kilen évvel később újabb ellenőrzés alá vonták a kísérleti személyeket. Az értékelésből teljesen kizárták azokat a személyeket, akiket az első orvosi vizsgálat már szív- és érrendszeri betegséget állapított meg. Az eltelt kilenc év alatt 71 olyan férfit ért infarktusz, akik 1961-ben még teljesen egészségesek voltak. A kom-

puteres elemzés kimutatta, hogy a szivinfarktusz legfontosabb oka a dohányzás — a kevés mozgás és a stresszhatások csak másodlagos jelentőségűek.

Kávézó sertések

Az ottawai tudományos kutató legújabbban koffeint kevert a sertések takarmányába. Egy százalékos koffeint adagol a takarmányhoz — ez annyi, mintha egy ember naponta 10—20 csészenyi kávét inná meg —, s kitünt, hogy a sertések kevesebbet esznek, saját zsírszöveteket nagyobb mértékben alakítják át energiává. A takarmányban levő fehérjék sovány hússá alakulnak át. A koffeinadagolás révén tehát jelentős takarmány-megtakarítás érhető el, és a hússertések nagyobb húshozammal válaszolnak a „kávézásra”. A vizsgálatok szerint hasonló hatás érhető el a teobrominnal, a kakaóbab tartalmazta hatóanyaggal is.

INNEN-ONNAN

A nagy mennyiségű hulladék megsemmisítése régi gondja az emberiségnek. Párizsban például minden lakos után évente 300 kilogramm hulladékot szednek össze és szállítanak el. A francia főváros mellett egyik kis erdőben a látogatók évente 2500 tonna szétdobált hulladékot, papírt, üvegeket, műanyag flakonokat stb. hagynak el. A szemétteltelek ugyanakkor állandó tűzvészélyt jelentenek, szennyeznek a levegőt, és a föld alatti átvízvárgás esetében beszennyezhetik a víztárolókat is.

A Szovjetunióban a tervezőintézeti építések kidolgozták a nagy forgalmú autótutak és a nemzetközi idegenforgalmi útvonalak csomópontjaiban építendő vendéglátóhelyek terveit. A biztrókat a legkorszerűbb berendezésekkel látják el.

Az Egyesült Államokban a szennyezett levegő által okozott kárt évi 11 milliárd dollárra becsülik. A szennyezett levegő rongálja az épületek külső felületét, gyorsítja a fémek korrózióját, piszkítja és károsítja a ruhaneműket. Nemrég Los Angelesben kétszer megszólaltak a szirénák, jelezvén, hogy a levegő szennyezettsége túllépte az elviselhetőség határát. A kezésére.

mozgásban levő járműveknek azonnal meg kellett állniuk. Erdemes megjegyezni, hogy egy Beeing-747 típusú repülőgép a Párizs—New York közötti úton annyi oxigént (10 tonnát) fogyaszt, amennyit négyezer hektár erdő egy év alatt. A legutóbbi száz év alatt a széndioxid mérteke 15, a szénmonoxid pedig 20 százalékkal emelkedett.

A libanoni gazdaságra súlyos teherként nehezedik az állandó csapadékhány, valamint az élelmiszer-termelés alacsony szintje. A bajokon csak a modern öntözési technika bevezetése segíthet, ez teremti meg az intenzív mezőgazdasági termelést, csökkentve az élelmiszer-kereskedelm deficitjét, s adhat munkaalalmat a gyorsan szaporodó falusi népességnek. A következő években megvalósuló nagyszabású öntözési beruházási program első lépcsőjében csaknem hat-ezer hektárnyi terület válik öntözhetővé. Az öntözési terv kidolgozásához az ENSZ fejlesztési alapja és a FAO jelentős technikai, továbbá anyagi segítséget nyújtott: az előbbi több mint egymillió dollárt, az utóbbi pedig szakértőket bocsátott Libanon rendelkezésére.

Tudományos újdonság a Szovjetunióban

Konyhák napenergiával

Rendkívüli tudományos kísérlet részleteit hozták nyilvánosságra a Szovjetunióban: Űzbegisztanban az űzbég tudományos akadémia technikai intézetének munkatársai kidolgozták a napenergiával működő víz tisztítók és konyhák gyártási tervét.

A közép-ázsiai Űzbég Köztársaság sivatagi területein a hagyományos módszerrel sótalanított és nagy távolságra szállított ivóvíz eddig köbméterenként száz rubelbe került. A pásztorok, geológusok és expedíciók édesvízellátása horribilis összegeket emésztett fel. Megoldatlan volt a sivatagban dolgozók főzési lehetősége is.

A Kizil-Kum sivatagban működő központi napenergia-

állomáson végzett sokoldalú kísérletek alapján most bebizonyosodott, hogy speciális berendezések segítségével olyan, napenergiával működő konyhák és sótalanító berendezések gyártása lehetséges, amelyeket a pásztorok magukkal vihetnek a sivatagba, segítségével a helyszínen napenergiával főzhetnek, és köbméterenként két rubelért nyerhetnek ivóvizet.

A napenergia-konyhák és sótalanító berendezések sorozatgyártását a kilencedik ötéves terv folyamán Buharában, az úgynevezett héliokészülék-üzemben kezdik meg, és terv szerint évente 25 ezer napenergiával működő konyhát és 50 ezer napenergiával működő sótalanító, víz tisztító berendezést gyártanak majd.

ÁLOM ÉS VALÓSÁG

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15						16			17				
18					19				20		21		
22					23						24		
25					26							27	
28				29		30					31		32
		33		34		35			36		37		38
39	40				41				42	43			44
45								46					
47							48		49				
					50				51	52			
55	56								57				
59	60								61				62
													63
64						65			66				67
68													69
													70
													71
72													73
													74
													75
													76
													77
													78
													79
													80
													81
													82
													83
													84
													85
													86
													87
													88
													89
													90
													91
													92
													93
													94
													95
													96
													97
													98
													99
													100

VÍZSZINTES: 2. Idézet Berzsenyi Dániel egyik verséből (folyt. a függ. 1. sz. alatt). 15. A szem rekeháryája. 16. Visszamar! 17. ...kerül; nemsokára katona lesz. 18. Átkarolt. 19. A függöny mögül kikukucskál. 21. Debussy mellett a francia zenel impresszionizmus fő képviselője volt. 22. Állatok etetésére is használják. 23. Errefel jón. 24. Rómal 1499 és

1000. 25. Körbetűl. 26. Fehér sziklái híresek. 27. TEU. 28. Német tojás. 30. Francia filmszínészpó. 32. Kenetlen! 33. Borítókosár. 35. A madár börtöne. 37. Kiss Ilona. 38. Beethoven több nyitányában szereplő név. 42. Arra oktató. 45. Állás-pont is lehet ilyen. 46. A háborúskodás befejezősekor körben jár az indiánoknál. 47. Gazdasági eszköz része. 49.

szedő teszt. 70. Nyilvános park. 71. A gyár terület. 72. Pályázatot meghirdetni. 74. Félbevágott zeller! 75. Válaszoló.

FÜGGŐLEGES: 1. A vízsz. 2. sz. sor folytatása. 2. Erőszakosan betaszítja. 3. A 16. másik oldalára „kerülő”. 4. Olasz filmsztár (Sandra). 5. Megeléget. 6. ...Spezla (olasz kikötőváros). 7. Mexikóval határos USA-állam. 8. Vikár Béla fordította magyarra. 9. Magasban fekvő lakás. 10. Gésa egyenmő betűl. 11. EOR. 12. A villamos neve több nyugati országban. 13. A magasról újabb kísérletet tesz. 14. Az edény aljára lerakódott anyag. 19. Miatta is félbeszakadhat a labdarúgó-mérkőzés. 20. Eitörök nála a mécses. 29. ...föld (vidék) az Abesszin-magasföld és a Vörös-tenger között). 31. Tag is lehet ilyen. 33. Fészket a Távol-Keleten. 34. Többen is, mint kellene. 35. Magas nyakú. háromnegyedes női blúz. 36. Nevetés fakaszt. 37. Reding ... (a svájci kártya egyik alakja). 38. Annácska. 40. EÁK. 41. Táncot jár. 43. Kalácska, de csak félig! 44. Após. 48. Táplálkozik a kiscsírke. 52. Drágakő (néveléssel). 53. Egykori hehlap. Petőfi is munkatársá volt. 56. Pajpai vannak és papnői. 58. Béléssel ellátta. 60. Az ilyen bútor gyakran szúrta. 61. Örömet benne. 62. Fejezetet siet! 63. Átfordulás a nyúlton. 65. Német haladó gondolkodású író (1867—1948). 67. Lásd a vízsz. 67. sz. sort. 69. Cszekevert tan! 71. Cselekszik. 73. ...flagrandi. 75. Fluor és kálium.

Beküldési határidő: 1972. július 29.

60054 új állampolgár

A születések számának alakulása a demográfusok körében állandóan napirenden levő, vitatott téma. Az év első öt hónapjában a Központi Statisztikai Hivatal gyorsjelentése szerint az országban 64 054 élveszületés történt. Ez azt jelenti, hogy ezer lakosra, éves átlagot figyelembe véve, 14,9 élveszületés jut. Romlott vagy javult ezen a téren a helyzet?

NÁLUNK ÉS KÜLFÖLDÖN

A háború utáni években 1948-ban volt a legmagasabb a születési szám: 100 lakosra 21 jutott. Ettől kezdve fokozatos, majd nagymértvű csökkenés következett be, a mélypont 1962 volt, 12,9-es arányszámmal. A különböző kormányzati intézkedések, elsősorban a gyermekgondozási segély bevezetése is hozzájárult az arányszám emelkedéséhez. Ezt 1967-től eddig már összesen több mint 300 ezer anyá vette igénybe. Az élveszületések száma 1966-67-ben emelkedett, 1968-ban alakult a legkedvezőbb: 15,1-es arányszámmal, majd 1969-től, igaz, kisebb arányban de csökkenés következett be.

Az ideai adatok s az előző évek tapasztalatai is azt bizonyítják, hogy a születések száma országban belül is eltérő. A legutóbbi, 100 lakosra jutó 14,9-es országos átlaggal szemben Győr-Sopron megyében 16,3, Borsod-Abaújban 17, Hajdú-Biharban 17,3, Szabolcsban pedig 18,6 körül mozog ez a szám már hosszú idő óta. Az országban a legalacsonyabb a születési arányszám — 11,9 — Budapesten.

Érthetően felvetődik a kérdés, vajon hol állunk ezen a téren nemzetközi viszonylatban. A közhiedelemmel szemben nem vagyunk a legrosszabbak között, a világszerte a lista közepe táján helyezkedünk el. Belgiumban 14,7, Finnországban 13,7, Svédországban 13,6, az NDK-ban 13,9 az arány; persze, sokkal magasabb születési arányszámokat is nyilvántartanak, Lengyelországban 16,7, a Szovjetunióban 17,4, Hollandiában 18,4, az Egyesült Államokban 18,2, Írországban 21,8 élveszületés jut évente ezer lakosra.

ÓVODA, LAKÁS.

A viszonylag alacsony hazai születési szám okait statisztika-

kusok, tudósok kutatják, s a budapesti adatok is bizonyítják, hogy ebben kétségtelenül szerepe van a modern életmódnak, a nők nagyobb fokú foglalkoztatásának, a lakáskörülményeknek, az óvodai férőhely hiányának, és sok más egyéb körülménynek is. Az alacsony, vagy inkább közepesnek mondható születési számot a nők aránya nem indokolja, hiszen a legutóbbi felmérések szerint csaknem 2 700 000 szülőképes, 15-49 éves nő él az országban. A születések szempontjából legaktívabb korosztály, a 15-29 évesek száma tavaly 43 ezerrel volt több, mint két évvel korábban. A legtöbb gyerek-születés a házasság első éveiben történik. Jellemző, hogy míg 1000 húsz-huszonéves korú nőre éves átlagban 157,3 élveszületés jut, addig a 30-34 éveseknél már csak 49,4, a 35-39 éveseknél 17,8, a 40-49 éveseknél pedig 2,1. A néhány évtizeddel ezelőttihez képest viszont jelentősen emelkedett azoknak a nőknek a száma, akik 15-19 éves korukban születtek.

CSÖKKENT

A CSECSEMŐHALANDÓSÁG

A statisztikából is megállapítható az egykekorosok erősödése. Tavaly 150 458 gyerek született. Az anyák 49,5 százaléka első, 33,7 százaléka második, 8,8 százaléka a harmadik gyermekét szülte. A többgyermekes családokat ma már szinte ritkaságnak tartják nyilván. A „rekordot” kétségtelenül az a két anyá tartja, aki 1970-ben tizennyolcadik gyermekét szülte élve, s három tizenhetedik élveszületést jegyeztek fel. Ami viszont az átlagot illeti: a házasságon belül átlagosan 1,89 a gyerek.

Néhány kedvező változás: 1941-ben a szülések 27,2, 1948-ban 27,5, tavaly már 98,2 százaléka történt kórházakban, szülőotthonokban, különböző egészségügyi intézményekben. Csökkent a csecsemőhalandóság is. 1970-ben 1000 élveszületésre 37 haláleset jutott, tavaly 32, tehát 14 százalékkal kevesebb.

A több évtizedes statisztikai nyilvántartások tanúsága szerint a legtöbb gyerek mindig márciusban, áprilisban és májusban születik. Az utóbbi néhány évben a hónapok között március vezet.

Felavatták a gyékényesi új magyar-jugoszláv közös határállomást

Az utóbbi években több szomszédos szocialista országgal létesítettünk közös határállomásokat. Ez az intézkedés messzemenően hozzájárult a formáságok csökkentéséhez, az egyre növekvő utas- és áruforgalom zavartalanabb lebonyolításához. A közös határállomások előnye: azelőtt a ki- és belépő helyeken külön-külön került sor az útlevelek ellenőrzésére, a vámvizsgálatra, ezeken a helyeken viszont a két érdekelt ország képviselői ezt egyszerre végzik el.

Az első magyar-jugoszláv közös vasúti határállomást Gyékényesen ünnepélyesen adta át rendeltetésének dr. Csanádi György közlekedési és postaügyi miniszter, valamint Blagoje Popov, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság közlekedési és postaügyi államtitkára és dr. Mészáros Károly miniszterhelyettes.

A két ország közötti vasúti kapcsolatoknak sok évtizedes hagyománya van. Első nemzetközi vonalaink egyike, a Déli-vasút Murakeresztúr-Bárcs közötti szakasza már 1868-ban elkészült, s 1870-ben már Zágrábig volt közvetlen összeköttetésünk, nem sokkal később pedig Fiuméig. A gyékényesi határállomáson 1963-ban 11 ezren utaztak itt át tavaly már 113 ezren, s több

mint 127 ezer vasúti kocsit közlekedett egy év alatt ezen a ponton. Az új épülettel, az itteni beruházásokkal nagymértékben könnyítették a két ország vasutasainak munkáját is. Bővítették a vágányhálózatot, lehetővé tették a párhuzamos tolatást, a legkorszerűbb hídtechnikai berendezéseket szerelték fel, és biztosították a Diesel-mozdonyok karbantartását.

A mostani avatás még nem jelenti a rekonstrukció teljes befejezését. Az építés második üteme jövőre kezdődik, 22 millió forintos költséggel, majd 1975-ig új vasútbiztosító-berendezéseket is üzembe helyeznek itt. A különböző tömegárukat szállító tranzitvonalakonál eddig a hatósági vizsgálatok 680 percet vettek igénybe, ezentúl csak 235 percre lesz szükség, tehát csaknem hét és fél órát takarítanak meg.

ÉRDEKES szerzői jogi per kezdődött Párizsban: egy Passeron nevű szerző De Gaulle 1958-tól 1969-ig című munkájában a kötet egyharmadát a generálistól idézett szavakkal töltötte ki, mire a De Gaulle-műveket gondozó Plon kiadó a De Gaulle-örökösök nevében pert indított a szerző ellen.

Az egész országban aratnak

Az időjárás kedvezett a mezőgazdasági munkáknak, s így az ország nagy részén zavartalanul dolgozhatnak az aratógépek és a kombájnok. A bevetett terület 95 százalékról géppel takarítják be a termést. Már csaknem az egész borsót betakarították, de Győr-Sopron és Vas megyében ezután aratják. Az őszi arpat az Alföldön már levágták, a nyugati és az északi megyékben még két-három napot igényel ez a munka. A búzátblák 15 százalékat aratták le eddig, és jó ütemben halad a rozs betakarítása is.

Az ország legdélibb vidékén, Baranyában több mint ötszáz kombájn dolgozott. Az őszi arpat mindenütt betakarították, és a búzatermés egyötöde is a kombájnszerűkön, illetve a magtárakban van már. A természetátlagok valamivel meghaladják a korábban becsült hozamokat.

Csongrád megyében befejeződött az őszi arpa betakarítása. Több mint 10 ezer hektárról kerül magtárba a takarmánygabona. A rozs felét, a búzának pedig mintegy 35 százalékat vágják le.

Az Alföld nagy gabonatermelő körzetében, Szolnok megyében már az utolsó ősziarpatáblákon dolgoznak a kombájnok. A tizennégyezer hektár takarmánygabona kilencven százaléka ugyanis magtárban van már. A tsz-ek kombájnjai teljes erővel dolgoznak a búzátáblákon, és naponta öthatezer hektárról takarítják be a termést.

Több mint kétmillió nő dolgozik hazánkban

Hazánkban a népesség összetételének alakulásában mindinkább meghatározó tényezővé válik a nők fokozódó részvétele a gazdasági élet különböző ágazataiban — állapította meg a Népességtudományi Kutató Intézet. Az egyik lényeges jellemzője ennek a kereső nők számának egyenletes emelkedése miközben egyre kevesebben vannak, akiknek kizárólag a háztartás a teendője.

A dolgozó nők száma az elmúlt évtizedben több mint 400 ezerrel — csaknem egyharmadával — emelkedett, ugyanakkor az eltartottaké több mint félmillióval — 38 százalékkal — csökkent. A női népességnek jelenleg nem egészen a fele eltartott, 3 százaléka gyermekgondozási se gélyben részesül, 15 százaléka nyugdíjas. Tanulságos a hosszabb távra visszatekintő összehasonlítás. Míg a kereső férfiak száma négy évtized alatt nem egészen 200 ezerrel nőtt, addig a dolgozó nőknél a számbeli gyarapodás több mint kétszerese. Pontosabban: 1930-ban nem egészen egymillió nő dolgozott, ugyanakkor ma több mint kétmillió nőnek van önálló keresete.

A női foglalkoztatottság alakulása nagyban összefügg az iskolázottságuk, szakmai és általános műveltségük fejlődésével. Az elmúlt két évtizedben az érettségizett nők száma a négyeszeresére emelkedett, az éretmet és főiskolát végzett női aránva két évtized alatt 0,5 százalékról 2,4 százalékra nőtt.

Július 1-től új betétlap az autósoknak

Az Állami Biztosító kezdeményezésére 1972. július 1-től új típusú betétlap került forgalomba. Az új betétlap „esemény” rovata folytatás előnyösen alkalmazható olyan, úgynevezett kockásos balesetek esetében, amikor nem kell rendőrt hívni. Az új betétlap segítségével a járművezetők az adatok cseréje mellett rögzíthetik a bekövetkezett eseményt is.

A betétlap hátoldalán az Állami Biztosító tájékoztatást ad a közlekedési balesetekkel kapcsolatos intézkedésekről. A második felében folyamatosan valamennyi állami dohánypoltot ellátják az új típusú betétlappal.

HÁROMEZER HÁZGYÁRI LAKÁS

Nyiregyházán a Debreceni Házgyár termékeiből háromezer lakásos városrész épül 1974-ig. Az úgynevezett Jósavárosi lakónegyedben az első ütemben 530 lakást adnak át, melynek szarvasi munkáit a Szabolcs megyei Állami Építőipari Vállalat végzi.

PÉNZÜGYMINISZTERIUMI TÁJÉKOZTATÓ

A termelőszövetkezetek múlt évi gazdálkodásáról

A Pénzügyminisztérium mezőgazdasági és élelmiszeripari főosztálya megvizsgálta a termelőszövetkezetek múlt évi gazdálkodását és pénzügyi eredményeit. 1971-ben a termelőszövetkezetek bruttó jövedelme 25,7 milliárd forint volt; 14,4 százalékkal meghaladta a 1970. évi összeget. A jövedelem növekedése azonban az átlagosnál kisebb mértékben származott az alaptevékenységből, azaz a mezőgazdasági jellegű árutermelő munkából, és nagyobb volt az egyéb, mindenekelőtt az ipari, a belkereskedelmi és a szállítási tevékenységből eredő jövedelem mennyisége.

A tapasztalatok szerint a termelőszövetkezetek gondosan, kellő előrelátással használták fel jövedelmüket. A termelésre s a termelési eszközökre az összes fejlesztési formát figyelembe véve, a korábbinál többet, 10 milliárd 214 millió forintot fordítottak. A tagság szociális és kulturális helyzetének javítására is nagyobb összeget jutott; a jövedelembiztonsági alap növelésére 1971-ben ötször annyit költöttek, mint az előző évben.

A szövetkezetek adóterhei a mezőgazdasági jellegű munkán felül végzett egyéb tevékenység növekedése és a városi, valamint a községi hoz-

zájárulás bevezetése következtében emelkedtek. Emiatt tavaly 23 százalékkal, 750 millió forinttal több adót fizettek, mint egy évvel korábban. Az 1970. évi árvíz okozta veszteségek 1971. évre előírt pótlása mintegy 340 millió forinttal csökkentette a felosztható pénzalapot. A szövetkezeti dolgozók személyi jövedelmének átlaga mindezek ellenére sem csökkent.

1971-ben a viszonylag kedvező természeti és közgazdasági feltételek ellenére is 291 szövetkezet volt veszteséges, illetve zárta az évet alaphiánnyal. A gazdaságok összes jövedelemfelhasználás utáni hiánya 978 millió forint volt. Nyolcvannyolc szövetkezet az 1972. évi eredménye terhére 75 millió forint veszteség pótlására vállalkozott. A jövedelemfelhasználás utáni veszteség pénzügyi rendezésére 201 szövetkezetnél — az összes gazdaságok 7,5 százalékánál — került sor szanálásra.

A veszteségesen gazdálkodó üzemek túlnyomó többsége kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági területen működik. A rossz gazdálkodás, a hiány igazi, közvetlen oka azonban a vezetők hozzá nem értése, némely esetben nemtörődömsége, vagy anyagi természetű visszaélése.

Forgalmi jutalom a fővárosi villamosvezetőknek

Tavaly októberben megjelent a fővárosi tömegközlekedésben dolgozó gépkocsivezetők nyugdíjkorhatárának lezárásáról és forgalmi jutásáról intézkedő kormányhatározat.

A BKV az elmúlt hónapokban jelentős bérintézkedésekről döntött. A határozatok közül kiemelkedik a villamoskocsivezetők ötezer forintos forgalmi jutatlása, amelyet először június 14-én fizettek ki. A vállalat dolgozói közül azokat a villamosvezetőket részesítik jutalomban, akik július 1-ét megelőzően legalább hat hónapot ebben a munkakörben dolgoztak. Azok a kocsivezetők, akik később

érik el a hat hónapot, az első tömegközlekedési jutalmat a fél év eltelté után első fizetési napon kapják meg.

Egyébként forgalmi jutásban részesítik azokat a jelenleg más állománycsoportba tartozó, villamos járművezetői vizsgával és érvényes jogosítvánnyal rendelkező dolgozókat is, akik ezt a beosztást vállalják, és átminősítésük, illetve áthelyezésük után legalább hathatnapos vállalati munkaviszonyuk van. Jutalmat kapnak azok is, akik fél éve dolgoznak, és a járművezetői tanfolyam után villamosvezetői munkakörben helyezkednek el.

Erősítik a védőtöltéseket Szeged alatt

Két teljes éve nincs megállás a Tisza algó-tápei kanyarulatánál. A munka ideiglenes védelemmel kezdődött, és azóta állandó biztonság megteremtése érdekében folytatódik: 1970-ben, az árvízveszélyben, sok meleg pillanata volt itt a védekező munkásseregnek. Ebben az öbölben fekszik az olaj- és gázmező; ez a gát védi Algót és Tápét, de még Szegedet is. A terv egyszerű: a maximális vízálláshoz igazodva magasítják az erősítők a töltést. Tizenöt kilométeres szakaszon mintegy 70-100 centiméterrel emelik meg a koronát, amelynek szélessége 6 méter lesz. A munka kitűnően halad.

Jelenleg a gát külső oldalát erősítik, éjjel-nappal zúgnak a gépek a vesszősi gátróház körül. Nemcsak az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság emberei és gépei dolgoznak itt, segítségül jött gépparkjával és személyzetével a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság is.

Nyolcvan millió forint értékű munkát végeznek el a jövő év végéig. A megerősített kanyar ezután teljesen megbízható szakasza lesz a Tiszának, az algói hídtól egészen a tápei kapuig, azaz a szegedi körtöltésig. A másodlagos védelmi vonalakkal együtt biztosítja, hogy északról ne törjön vízveszedelem Szegedre.

HIREK

Új gyár épül Karcagon

A Szerszámgépipari Művek új gyáregységét épít Karcagon. A helyi gépjavító állomás mintegy kilencven ezer négyzetméter nagyságú területen, a tervek szerint az idén felépül a komplett üzem. Ehhez a Szolnok megyei tanács iparfejlesztési alapjából tizenöt millió forintos támogatást nyújt.

Az új üzemből a Szerszámgépipari Művek különböző gyártmányaihoz, szerszámgépeihez szükséges alkatrészek és szerelvények készülnek. A későbbi fejlesztéssel önálló gépegységek, tartozékok és szerszámgépek gyártását is tervezik.

A SZEGED-ARAD közötti négy száz kilovoltos villamos távvezeték üzembe helyezéséről megbeszélést folytattak Szegeden, hazánk nehézipari minisztériumának és a román villamosenergiák minisztérium képviselői. A megbeszélésen elhatározták, hogy az üzemi próbákat szeptember 30. helyett, szeptember 15-én megkezdik. A már megkötött szerződés biztosítja, hogy 1974-ig e vezetéken energiát importáljunk Romániából, a román fél pedig e létesítmény felhasználásával továbbit majd energiát Ausztriának.

Csökkent a dohányosok száma az Egyesült Államokban 1965 és 1970 között. A statisztika kimutatta, hogy a majdnem ötvenegymillió dohányosból „mindössze” negyvenkilencmillió maradt. A dohányosok nagyobb része nő.

KÉT ÁRPÁD-KORI falu maradványaira, valamint az új kőkor és a római kor emlékeire hívták fel a szekszárdi múzeum figyelmét. A Tengegic határában, a „vaddisznóforrás” közelében lévő két Árpád-kori falu a török hódoltság idején pusztulhatott el. Felfedezték egy templom habarcsos fundamentumának sávjait is, a körülötte levő temető nyomaival.

A szombathelyi Claudius Hotel megnyitja a Claudius-szállót az Ausztria felől érkező turisták első magyarországi pihenőhelyének szánják, de belföldi igényeket is kielégít. Négy lakosztály 112 kétágyas szoba van. 250 személyes étterem, eszpresszó, bár, drinckbár, tévészoza, kerthelyiség, tetőnapozó és flekkensütő tartozik a szállodához. Szomszédságában strandot, termálfürdőt, csónakázási, horgászási, lovaglási lehetőséget, teniszpályát, minigolfot és szaunát találnak a vendégek.

A BIHARUGRAI nyári madárszálló érdekessége, hogy feltűnően sok a madárfioka. Gazdág volt a ritka madarak ez idej szaporulata. Nem kevés az olyan kiskócsag és golyapár, amely három-öt fiókával érkezik szákmányszerző útra.

A mezőgazdasági gépekkel dolgozó fiatalok III. nemzetközi és országos vetélkedőjét meghirdeti a MÉM és KISZ KB. A versenyre Mosonmagyaróvárról, augusztus 18. és 20. között kerül sor. Hazánk 19. megyéjét 209 fiatal képviseli, akiket járási, illetve területi versenyeken választanak ki. A nemzetközi versenyben bolgár, cseh, lengyel, NDK-beli, román, szlovák és jugoszláv versenyzők indulására is számítanak.

EGYMÁST VÁLTJÁK a külöldi csoportok Bagacon. Van olyan nap, amikor háromszor is műsort adnak a csikósok, s reggeltől estig foglaltak a lovasfogatok. A legtöbb vendég az NSZK-ból érkezik.

HÍRADÓ

SAJTOSZEMLE.
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Bv. Országos Parancsnoksága
Budapest V., Steindl
utca 8.
Szerkesztő:
a szerkesztő bizottság
Szikra Launyomda